№ 244 Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem פרייז 20 גראשען Lodzer Tageblat

לאדזשער טאגעבלאט

צוואנציגסטער יאהרגאנג | 26 października 1927 r. | מיטוואה, ל' תשרי תרפ"ח | רעדאקציע און אדמיניסטראציע: פיעטריקאווער 16. טעלעפאנען: פון רעדאקציע 57, פון אדמיניסטראציע 47

מארגן ענדע פון שווארצבארד-פראצעס

פארשטעהער פון ביידע צדדים האבען זיך געאייניגט איבערצורייסען דעם עדות פערהער. — היינט רעדעס פון די ציוויל-מאהנער. — מארגען האלט טארעס זיין רעדע.

דאנערשטאג ביינאכט ווערט ארויסגעטראגען דער פסק-דין

פאריז, 25. אקט. (פאט) אויף דער היינטיגער זיצונג פון שווארצבארד-פראצעס איז צווישען דער פערטיידיגונג און דער בעשולדיגונג, ווי אויך די ציוויל-מאהנער געקומען צו א הסכם אבצושטעלען דעם ווייטערדיגען פערהער פון די עדות:

דער אורטייל ווערט ערווארט מארגען.

פון אונזער ספעציעלען קארעספאנדענט בעקומען מיר נאך וועגען דעם פאלגענדע דעפעשע:

פאריז, 25. אקט. (טעלעגראפיש צום „לאדזער טאגע-בלאט") איז אנהויב פון דער היינטיגער זיצונג האט זיך אדוו. טארעס געווענדעט מיט א פארשלאג צו די אדוואקאטען פון צוויימען צד איבערצורייסען מיט'ן פערהער פון די עדות.

נאך א קורצער בעראטונג האבען די אדוואקאטען פון דער בעשולדיגונג מסכים געווען צו טארעס'עס פארשלאג.

מארגען וועלען רעדען די פערטרעטער פון דער בעשולדיגונג און דער ציוויל-מאהנונג.

דאנערשטאג וועט טארעס האלטען זיין פערטיידיגונגס-רעדע. דער אורטייל ווערט ערווארט דאנערשטאג ביינאכט.

קאנפערענץ פון פילסודסקי'ן מיט'ן פרעזידענט.

ווארשא, 25. אקטאבער (פאט) היינט האלב 2 נאכמיטאג איז דער מארשאל פילסודסקי אנגעקומען אין שלאס און אבגעהאלטען א לענגערע קאנפערענץ מיט'ן פרעזידענט. 6 אזייגער איז דער מארשאל פילסודסקי געקומען אין בנין פון אויסערן-מיניסטעריום און אבגעהאלטען א קאנפערענץ מיט'ן שטעל-פערטרעטער פון אויסערן-מיניסטער קנאל.

31. אקט. ווערט געעפענט דער סיים.

ווארשא, 25. אקטאבער (פאט) היינט 11 אזייגער האט דער שעף פון דער סיים-קאנצעלאריע דערהאלטען א דעקרעט פון מלוכה-פרעזידענט וועגען עפענען דעם סיים אויף א געהעריגער סעסיע. די ערעפנונג ווערט מארקירט דעם 31. אקטא-בער. גלייכצייטיג איז אויך צוגעשיקט געווארען א דעקרעט וועגען עפענען דעם סענאט אין דעם זעלבען טערמין.

גרויסע קאטאסטראפע אין דער קאלישער עלעקטראווניע.

קאליש, 25 אקטאבער (פאט) נעכטען 8 אזייגער האט אין דער היגער עלעקטראווניע געפלאצט א דרייפ-ראד פון א נייעם דיזעל-מאטאר. דאס ראד האט געוואויגען 18 טויזענד קילאגראם. די שטיקער פון ראד, וואס זענען ארויסגעשלייד-דערט געווארען מיט א שטארקער עקסצענטרישער קראפט, האבען דורכגעלעכערט דעם טאפ פון דער מאשינען-אבטיילונג און דעם דאך פון דער עלעקטראווניע און פון דארט זענען זיי ארויסגעפארען איינגראבענדיג זיך טיף אין דער ערד. א טייל פון'ם ראד איז ארויסגעשליידערט געווארען אויף א מרחק פון 360 מעטער און צושטערט א חלק פון א הויז. א צווייט טייל פון ראד האט צושטערט דאס הויז, וואו עס געפינט זיך די אדמיניסטראציע פון דער עלעקטראווניע. קיין קרבנות מיט מענשען איז נישט געווען.

א בלימעל-טאג פון גמילות-חסדים (גריגער מארק 7)

די „גמילת חסדים" קאסע אויפ'ן גרי-נעם, וואס שטיצט מיט אהן פראצענטיגע הלואות די גויט - בעדערפטיגע בעלי-מלאכות און קליינהענדלער פון גרינעם-מארק ארדענט איין דעם 31. אקטאבער א בלימעל-טאג מיט'ן צוועק צו פער-שטארקען איהרע פאנדען.

עס איז צו האפען, אז די יודישע בעפעלקערונג וועט וואַרים אונטערשטי-צען די בעמיהונגען פון דער פערוואל-טונג פון דער „גמילת-חסדים"-קאסע.

געכאפט די באנדיטען, וואס האבען ערמארדעט א לאדזער סוחר.

(:) אין נעכטיגען נומער האבען מיר געבראכט די ידיעה וועגען א לאדזער הענדלער, וואס איז ערמארדעט געווארען אונטער קאטאוויץ. נעכטען האט די אוי-בערשלעזישע פאליציי ארעסטירט א גע-וויסען טשאסקאליק, וואס האט זיך מודה געווען אין רויב-מארד צוזאמען מיט זיי-נע צוויי חברים, וואס ווערען אויך גע-זוכט דורך דער פאליציי.

דער „ארט" — גילדען.

כדי ארייננציהען אין „ארט" די ברייטע שיכטען פון דער יודישער בע-פעלקערונג האט דער צענטראל-קאמיטעט „ארט" ארויסגעגעבען א ספעציעלען שיין וואס טראגט דעם נאמען „ארט"-גילדען און ווערט פערשפרייט אין גאנץ פוילען. דער „ארט"-גילדען שטעלט מיט זיך פאר א קינסטלערישע אילוסטראציע פון יודי-שע האנדווערקער, אינדוסטריעלער און לאנטווירטשאפטליכער ארבייט.

235 פאלען פון אנשטעקענדע קראנקהייטען אין איין וואך.

(מ) פון 16. ביז'ן 22. אקטאבער ד. י. זענען אין סאניטאר-אמט פערצייכענט געווארען פאלגענדע פאלען פון אנ-שטעקענדע קראנקהייטען: בויך-טיפוס 34 שארלאך 44, דיפטעריט 82, קאקלוש 18 טראכאמא 60. סך-הכל 235 פאלען.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז געשטארבען אין עלטער פון 79 יאהר אונזער ל. פאטער, שווינגער-פאטער, גרויס-פאטער, ברודער, שוואגער און אנקעל

נ"ע מרדכי ב"ר יעקב הלוי ז"ל ווארשאווסקי

ג. לאדזער סוחר און גבאי אין אלטשטעטישער שוהל.

די לויה קומט פאר היינט, מיטוואך, ד. 26. אקטאבער 1 א זייגער נאכמיטאג פון טרויער-הויז נאוואמיעסקא 2 וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער

די טיפטרויערנדע פאמיליע.

נאך קורצע און שווערע ליידען איז ד. 24 ד. י. געשטארבען אין בליהענדער עלטער פון 28 יאהר

נ. ע.

רוזשא (רחל לאה) ווייאלאנד

(פון דער היים ברוין)

די לויה קומט פאר היינט מיטוואך ד. 26 אקטאבער 1927 אין ווארשא 12 א זייגער מיטאג פון טרויער-הויז, טווארדא 28.

וועגען וואס עס טיילען מיט אין גרויס צער די אין טיפען טרויער פערבליבענע:

מאן, עלטערן, שוועסטער, ברידער, שוועגערינס, שוואגערס און פאמיליע.

די לעצטע טעג פון היסטארישען שווארצבארד-פראצעס.

מאצקין און טשעריקאווער האבן נעכטן עדות געזאגט

דאס גרויזאמע בילד פון די אימה'דיגע שחיטות אין אוקראינע האט זיך פונאנדערגעוויקעלט פאר'ן געריכט אין דער גאנצער בולט'קייט.

בורצעוו'ס א בריף וועגן פראוואקאטאר אודאגאוו פארגעליינט אין געריכט

ווייטערע איינצלהייטן פון זעקסטן טאג.

פאריז, 25. אקטאבער (טעלעגראפישער בעריכט פון אונזערע ספעציעלע קארעספאנדענטן) ווי מיר האבן אייך שוין טעלעגראפירט, האט מען נעכטן אנגעהויבן אויסצוהערן די עדות פון דער פארטיידיגונג. צוערשט האט מען אויסגעהערט די פרוילין גרינבערג. זי איז איינע פון די הויפט-עדות פון דער פארטיידיגונג. פרוילין גרינבערג האט באגעוויינט די גרויזאמע שחיטה אין פראסקוראוו און דינעגדיג אין א דאר-טיגען שפיטאל אלס בארמהערציגע שוועסטער, האט זי זיך צוגעזעהן צו די מורא'דיגע ענויים פון די פערוואונ-דעטע, וואס זענען אויף א בעסטיאלישען אופן צושלאגען געווארען.

פרוילין גרינבערג קאן כמעט נישט רעדען. די טרעהרען שטיקען איהר און האלז, שילדערנדיג די גרויזאמע שחיטה אין פראסקוראוו, וואו מען האט 3 טעג נאכאנאנד געשאכטען און געמארדעט אומשולדיגע שוצלאזע יודען, אפגעשני-טען די ברוסטען פון יודישע פרויען און דערנאך זיי געשענדעט, פערפייניגענדיג זיי צום טויט. געזעהן זי זיך פונאנדערע און געוויין און כמעט דער גאנצער עולם אין זאל וויינט מיט איהר מיט.

זי דערצעהלט ווייטער, ווי די אוקרא-אינישע זעלנער האבן אויסגעשניטען די צונגער פון קליינע קינדער. ווי מען האט אויפגעשניטען די בייכער פון

שוואנגערע פרויען און ארויסגעווארפען דאס אומגעבוירענע קינד פון די געטרערם אויף דער גאס. דארט אלעמען הערצער און זאל געהט דורך א שוידער. דאס איז א שרעקליכע שילדערונג און א מורא'דיגע בעשולדיגונג געגען די, וואס האבן און יענער צייט געהאט די ממשלה און אוק-ראאינא און האבן דערלאזט צו אזא שוידערליכער שחיטה.

די געשוואוירענע האבן איהר נבית-עדות אויסגעהערט מיט'ן גרעסטען אויפ-מערק.

דערנאך איז אויסגעהערט געווארען דער עדות ארוו. גאלדשטיין, פארזיצענ-דער פון דער קאמיסיע אויסצופארשען די פאגראמען און אוקראאינא.

ארוו. גאלדשטיין דערצעהלט, אז פעט-לורא'ס נאמען איז געווען שטארק פאָ-פולער און בעליבט און דער אוקראאיני-שער ארמעע. אויף פיל פלעצער איז גע-ווען אויסגעהאנגען זיין נאמען און א סך פילקען האבן זיך גערופען נאך איהם. ער איז געווען דער בעליבטסטער פיהרער פון דער ארמעע און אלס אזעל-כער האט ער געקאנט ווערען אפצו-שטעלען די גרויזאמע שחיטות. ער האט דאס אבער נישט געטאן און די כוואליע פון פאגראמען האט זיך פון דער לעצ-טער מינוט פון זיין ממשלה נישט אפ-געשטעלט.

יא, אז הערעטער שטעט און שטעט-

[...]

ווארקאמאר און האט געגעבט דער רוסי-שער אלראנגע.

און אלגעמיין איז דער זעקסטער טאג געווען זעהר גינסטיג פאר שווארצ-באַרד'ן.

נישט איבערגעלעבט און דער גאנצער צייט פון זיין לאנגער גלות-געשיכטע.

צום סוף פון די געריכטס-פערהאנד-לונגען האט ארוו. טאראם איבערגע-לייענט א בריף פון בורצעוו'ן, וועלכער שטעלט פעסט, אז אודאגאוו איז א פראוואקאטאר.

דער זיבענטער טאג

פאריז, 25. אקטאבער. (טעלעגרא-פישע בעריכטען פון אונזערע ספעציע-לע קארעספאנדענטן) די היינטיגע זיי-צונג פון געריכט האט זיך אנגעהויבן מיט א געוועלדיגער סענסאציע.

באלד ביים אנהויב פון די געריכטס-פערהאנדלונגען האט זיך ארוו. טאראם געווענדעט צום ארוו. קאמפינקי מיט א פארשלאג איבערצורייסען דעם פערהער פון די עדות פון ביידע צדדים, כדי דער פראצעס זאל זיך פערענדיגען. ארוו. קאמפינקי האט צוגעהאלטען א קורצע בעראטונג מיט זיינע חברים און דערנאך האט ער ערקלערט, אז ער איז מסכים צו טאראס'עס פארשלאג.

לויט דעם היינטיגען הסכם פון ביידע צדדים איז בעשלאסען געווארען אויס-צוהערען בלויז די עדות, וואס דארפען נאך היינט אויסגעהערט ווערען און די ווייטערדיגע עדות וועלען שוין מעהר נישט אויסגעהערט ווערען.

דאס געריכט טרעט צו אויסצוהערען די לעצטע עדות.

עס ווערט אויסגעהערט לעאָ מאצ-

קין. דער עדות ערקלערט, אז פעטלו-רא'ס שולד און די פאגראמען האט זיך בעשטעטיגט און מען קאן עס נישט אפלייקענען.

דערנאך ווערט אויסגעהערט טשעריקאווער. דער עדות ערקלערט, אז פעט-לורא האט נישט געוואלט אויפנעמען קיין יודישע דעלעגאציעס. נאכ'ן זייער טאמירער פאגראם, דערצעהלט דער עדות, האט זיך פאר פעטלורא'ן פארגע-שטעלט א יודישע דעלעגאציע, ער האט זי אבער נישט געוואלט אויפנעמען, דאס בעווייזט, אז ער איז געווען שול-דיג און די פאגראמען.

צום סוף ווערט אויסגעהערט דער עדות מצד דער בעשולדיגונג, דער אוקר-ראאינער בעזופאלקא. דער עדות לייקענט אז טשעריקאווער'ס ווערטער און ער זאגט, אז פעטלורא האט יא אויפגע-נומען יודישע דעלעגאציעס, וועלכע זיי-נען שטענדיג אוועק פון איהם צופרידען.

לויט'ן אפמאך פון ביידע צדדים האט זיך דערמיט פערענדיגט דער פערהער פון די עדות.

עס ווערט אויסגעהערט לעאַ מאצ-

שווארצבארד זאגט דעם אמת.

זיינע שילדערונגען ווירקען מטהר אויף נישט-יודען ווי אויף יודען.

„בערלינער מאָנטאגבלאט" וועגען שווארצבארד-פראצעס.

די דייטשע פרעסע אינפארמירט איה-רע לעזער גאנץ אביעקטיוו וועגען גאנג פון די פערהאנדלונגען און שווארצ-באַרד-פראצעס. אלס אילוסטראציע צו דעם קאן דינען די קארעספאנדענץ, וואס „בערלינער מאָנטאגבלאט" האט לעצטענס אפגעדרוקט.

„ווען די באלוטישע לינדענשאפט — שרייבט דער קארעספאנדענט — וואלט נישט פערטיקעלט דעם פראצעס אוי-סער דעם אטמאספער אויף פעטלורא'ן, וואלט דער סענסאציאנעלער שווארצ-

לטובת שווארצבארד'ן. די רעאקציאנע-רע דאגענע פון „עקא דע פארי" און „פונגארא", וועלכע געבען אויס מיליא-נען, כדי צו ארגאניזירען א קאמפאניע געגען קאמוניזם, בעמיהען זיך צו בעווייזען, אז שווארצבארד האט געהאנ-דעלט לויט די אינסטרוקציעס פון דער קאמוניסטישער בעוועגונג. די ערשטע בעשולדיגונג איז שוין געווארען אפגע-שטויסען. ס'בלייבט נאר איבער דער חשד, אז שווארצבארד האט געהאנדעלט אלס א פונקציאנער פון טשעקא. לאמיר

[...]

אבער אין דעם רוסישען פראצעס האט זיך ארייגעלאפט שנאה. שלום שווארצבארד איז א יוד און, ווי ער דער-צעהלט מיט ומצלין — א רעוואלוציאנע-גער. די אנטיסעמיטישע פרעסע טענה'ט אז די יודישע פינאנסיסטען האבן בע-שטימט מיליאנען, כדי איבערצוקויפען די עדות און צו געווינען די פרעסע

האט זיך נישט ווילענדיג פערהאלטען בעת ער האט געהערט ארויסזאגען דאס ווארט „מארד". ס'האט אויסגע זעהען, אז ער האט געוואלט זאגען „טאט".

אט ווי ס'שרייבט א צייטונג, וועלכע וויל זיין באמת אביעקטיוו.

א רוסישער זשורנאליסט אין ווילנע אלס עדות אין שווארצבארד-פראצעס.

ווילנע. (ספ. צום „ל. ט.") דער גאוו. רעדאקטאר-ארויסגעבער פון די רוסישע צייטונגען אין ווילנע „ווילענס-קאיא רעטש" און „זלאטי" וו. א. יעגא-ראוו, בעזיצט א סך מאטעריאלען וועגען דער פאגראם-טעטיגקייט פון אטא-מאן פעטליורע. ה' יעגאראוו האט איצט

פראצעס ווערט אין דער גאנצער נאקעט-קייט ארויסגעשטעלט ווערען די פאגראמ-טעטיגקייט פון דעם רוצח פון טויזענ-טער יודען, ווי אויך, אז פעטליורע'ס מיטהעלפער וועלען אויפ'ן פראצעס נישט אבלייקענען דעם פאקט, אז פעטליורע איז געווען דער ארגאניזאטאר פון די

[...]

פארוואס בענוצט מען זיך נישט מיט דער יוד. שפראך אין די „טאז"-אינסטיטוציעס?

אינטערעסאנטע דיסקוסיע אויף דער אלגעמיינער פערזאמלונג פון דער אינסטיטוציע.

(ג) וונטאג איז פארגעקומען אין אמ-גענעם לאקאל די אלגעמיינע פערזאמ-לונג פון „טאז" אין לאדז. הגם די דא-זיגע געזעלשאפט איז בעגונג פאפולער צווישען דער היגער יודישער בעפעלקע-רונג, איז דער פרעזעס דר. א. גאלדמאן

[...]

פון בעריכט איז צוזעהן אז דאס דינ-גען און רעמאנטירען דעם צווייטען שטאק האט אפגעקאסט העכער 14,000 זל; די זויג-חיים — אין 1926 (איצט האט זי 18 קינדער) 300 דאלאר; אין 1927 ביז'ן 1. אקטאבער 255 דאלאר. ס'איז כדאי

[...]

דער צווייטער יודיש-רעדער, ד"ר פעלדמאן וואָרפט פאר די פערוואלטונג, אז צוליב איהר פערנאכלעסיגען נעמינען זיך 1500 קינדער פון די ארטאדאקסי-שע חדרים אויסער דער מעדיצינישער השגחת פון „טאז" די חדרים קען מען

[...]

שטעלט אויף דער יודיש-קאנצעפציע. דער קאמף איז א גערעכטער און „טאז", אלס געזעלשאפט וואס פאדינט די פאלקס-מאסען, וועט פריהער צו שפע-טער זיך מוז בענוצען אין איהר טעטיג-קייט מיט יודיש אלס שפראך אין מעה-רע אינסטיטוציעס.

ד"ר שיפמאן איז ביי דער מיינונג אז די מיטגלידער גופא זענען שולדיג אין דעם פוילישען-סיסטעם. זיי דארפען רעדען נאר יודיש און מ'וועט אזוי ארום זט מוזען ענטפערן אויף יודיש. „טאז" אין א יודישע פאלקס-אינסטיטוציע.

די דיסקוסיע ווערט איבערגעריסען ארום 1 אזייגער ביינאכט. ווי ס'איז צו זעהן, האט דאס רוב רעדנער זיך גע-

[...]

ווייסער זאל
„מאנטיפעל"
זאכארניא 43.

„אררט"
ארטיסטישער רעווי און קאמער-טעאטער
אונטער דער לייטונג פון:
מ. בראדערזאן און ה. ראזענטאל

היינט 9 א זייגער אין אווענט
2-טע פארשטעלונג פון
1 פראגראם 1
א. נ.
„גלאט כשר"

מיניאטורען פון:
י. פ. פרץ,
א. גאלדפאדען,
מ. קולבאק,
ה. לייוויק,
י. טונקעל,
י. אבערזשאנעק
ה. ראזענטאל,
מ. בראדערזאן
און אנד.

די מוזיק ארא-זשירט פון חעבריק יאבלאן.

דעקוראציעס און קאסטיומען וענען אויסגעפערטיגט אין דעם אייגענעם טעאטער-ווערקשטעל

בילעטען קען מען בעקומען אין קאסע פון טעאטער פון 5 א זייגער נאכמיטאג.

די ערשטע גרויסע פוילישע מענאזשעריע אין לאדז.

קיין לאדז איז געקומען די ערשטע פוילישע מענאזשעריע מיט'ן בעריהמ-טען דרעסירער אנטאני וואסילעווסקי. די מענאזשעריע, וואס פערמאגט פיל נייטישע לייבען, אלערליי בערען, לעמ-פערטען, שאקאלען, היענעס, קראקאדי-לען און אנדערע זעלטענע חיות, געפינט זיך אויפ'ן פלאץ פון 3. מאי.

[...]

אנשטאט מארטינאווסקי'ן זאל אריין אין שטאט-ראט האנעמאן.

(פ) ווי מיר דערוויסען זיך, זאל די נאציאנאלדעמאקראטישע אנערקענונג פאר א זוי-גילטיג מארטינאווסקי'ס קאנדידאטור און אויף זיין ארט זאל אריין אין שטאט-ראט ה' האנעמאן.

סאכארין וועט פערקויפט ווערען נאר אין די אפטייקען.

(8) איינגעבען וועט אריין אין קראפט

[...]

ארום דעם היסטארישען שווארצבארד-פראצעס.

א בריף פון שלום שווארצבארד, וואו ער שרייבט וועגן זיינע נשמה-פייניגונגען און די מורא'דיגע פאגראם-בילדער, וואס פערפאלגען איהם. — איינדרוקען פון געריכט-זאל. — די נייע פאזע איז די געריכטס-פערהאנדלונגען.

דער שווארצבארד-פראצעס ווערט פערוואנדעלט אין א פאגראם-פראצעס.

א בריף פון שווארצבארד

געשריבען ערב דעם פראצעס.

שלום שווארצבארד'ס פריינד ד"ר י. מ. זאלקינד פון לאנדאן האט ערהאלטען פון שלום שווארצבארד'ן דעם פאלגענדען בריף, וואס איז געשריבען געווארען ערב דעם פראצעס אין תפיסה „סאנטע" און טראגט אויף זיך דעם שטעמפעל פון דער תפיסה-צענזור. מיר גיבען דא איבער איניגע אויסצוגען פון דעם בריף:

...איך קען זאגען ווי איוב: „זאל איך רעדען, וועט מיין שמערץ נישט ווערען לייכטער, און אז איך זאל שווייגען, וועט עס אוועקגעהן?"

פארוואס ווער איך טאג און נאכט פערפאלגט פון מורא'דיגע בילדער פון יענע שוידערליכע סצענעס, וואס מיינע אויגען האבען אמאל געזעהן? איך טו זיך אן דעם גרעסטען כח אויסצומעקען זיי פון מיין זכרון, פערגעסען זיי, „זיך נישט מאכען וויסענדיג" וועגען זיי, אבער אומזיסט איז מיין מיה, די בילדער זענען טיף איינגעקריצט אין מיין מוח, און וויפיל איך זאל זיך נישט אנשטרענגען, ווערען זיי אבער פיל שטארקער. ווי מיין שטארקער ווילען און ווילען בשום אופן נישט פערשווינדען; זיי פייניגען און מאטערן מיין געוויסען, מיין נשמה, מיין גאנצען איך. און טאמער איז דער טאג צו ווייניג פאר זיי, לאזען זיי מיר קיין רוה נישט אפילו ביינאכט; און טרעפט זיך אמאל, אז איך פערמאך מיינע אויגען, א מידער, אן'אויסגעמוטשעטער, און שלאף איין א ביסעל, רייסען זיי מיך אויף פון שלאף, און אין מיטען נאכט שפרינג איך אויף פון מיין געלעגער, אויסגעבארען אין טויט-אנגסטען און מיט א ווילדען געשריי ווי פון א חיה, וואס ווערט פערפאלגט פון הינד און יעגערס און קיין אויסוועג איז פאר איהר נישטא...

און ווען איך מינטער זיך אויף פון דעם שרעק, וואס נעמט מיך ארום ווי מיט אן'אייזערנעם רייף, עפענען זיך אויף די קוואלען פון מיינע אויגען און איך וויין שטונדען-לאנג, וויין ווי א קינד אויף דעם גרויסען אומגליק, וואס איז געקומען אויף מיין ארימען פאלק אין דעם עמק-הבכא פון בלוט און יסורים און טרעהרען.

ווי אפט ווילט זיך מיר אויסרופען מיט די ווערטער פון אונזער תהלים: גאט, וויפיל זענען מיינע שונאים, ווי שלעכט זענען די, וואס שטעלען זיך אנטקעגען מיר! ווי לאנג וועלען אונזערע שונאים אויפהויבען א קאפ געגען אינז! ווי לאנג וועלען אונזערע צרות אנהאלטען?

מיר דוכט זיך תמיד, אז איך וואנדער דורך א מורא'דיגען מדבר, וואו אויף טריט און טריט לויערן אויף מיר ווילדע בעסטיעס, וואס ווארטען אויף מיר צו פערצוקען מיך לעבעדיקערהייט; האב איך דען נישט געוואנדערט אין דעם מורא'דיגען מדבר. וואס הייסט אוקראינע? איז דער דאזיגער מדבר דען נישט געווען אנגעפילט מיט די ווילדסטע בעסטיעס, און איז ניט מיין אומגליקליך פאלק, שטילע רוהיגע מענשען, וואס האבען זיך רוהיג געלעבט אין זייערע שטעט און שטעטלעך, נישט געווען די אומשולדיגע קאפ. אין וועמענס בלוט די דאזיגע חיות האבען זיך געבאדען? קען די געשיכטע און דער „ציוויליזירטער" מענשהייט אנווייזען אויף א חורבן, וואס זאל זיין אזוי מורא'דיג און בעסטיאליש, ווי דער חורבן פון דעם אוקראינער יודענטום?

מיין לעבען איז געווען דער טעאטער פון אלע אומגליקען, מאנכמאל געשפילט די ראלע פון אן'אקטיאר — אבער תמיד אן'צרות און א צושויער!

דער האריזאנט ברייטערט זיך אויס.

איינדרוקען פון געריכט-זאל — פון ג. פ ר א נ ק.

די נייע פאזע.

דער פראצעס געהט אריין און זיין אמת'ען תהאריזאנט. ער פלייצט ארויסער די ראהמען פון פערזאנען און ברייטערט זיך אויס פון צו די לתישעם פון א פאגראם-פראצעס.

אייגענטליך איז דער שווארצבארד-פראצעס געענדיגט און עס הויבט זיך אן דער פראצעס פון די פאגראמען.

קאמפיינגי וויל חיגט און דער פריה דעם פראצעס צוריקפירען צו דער פערזענליכער זייט. וועט אוהם אבער גע לונגען?

...

שווארצבארד האט געמאכט און ער אוך מודה. איין פרק איז געענדיגט. דער פראצעס האט אבער א סך פרקים, פאגראם-פרקים. זיי זענען די אמת'ע מאמענטען, די אמת'ע פערדים פון פראצעס, וועגען זיי געהט איצט.

דער זאל, וועלכער איז פון אהער געווען שטיל און כמעט פאסיוו, ווערט מיט אמאל אריינגעצויגען און דער דראמע און לעבט איבער די אלע עפיזאדען, וועלכע ווערען געשילדערט. אפילו די אדוואקאטען, וועלכע קומען אהער אריין און לאזען זיך נישט אפנארען פון דער אדוואקאטישער שעהן-רעדעריי, אפילו זיי ווערען ווארימער, הומאנער און נעמען אנ'ערנסטען אנטייל אין דער היסטארישער מלחמות, וועלכע קומט איצט פאר און פאריז.

רייסט זיך ארוים פון דער שווארצער ראבע די מעטאלאפילין שטים פון האנרי טארעס, פילט זי אז דעם גאנצען זאל און דרינגט אריין, ווי א קול שופר און אלע הערצער. די שאטענס פון פראם קוראוו, פון זשיטאמיר שטעהען אויף פון זייערע קברים און דער גאנצער זאל ווערט עלעקטריזירט.

טארעס—דער ביאליק פון פראצעס.

ניין! רופט איהם נישט אדוואקאט, רופט איהם נישט געוועלטיגער-מצוה...

וויכטיגע מאמענטען פון פראצעס.

(לויט'ן „פאריזער היינט").

דאס איז דער בעסטער צווישען זיי. דער געבילדעטער, קלוגער פראפעסאר אלעקסאנדער שולגין. איינער פון יענע ווייניגע אוקראינער, וועלכע ווייסען גוט די פאלגען פון א פערמאנענט-פאגראם פאר דער צוקונפט פון דער אוקראינישער נאציאנאלער בעוועגונג.

האט דער בעסטער פון זיי אנגעהויבען זיין עדות זאגען מיט דער קאטעגארישער ערקלערונג:

— שווארצבארד איז אן'אגענט פון דער משעקא.

שווארצבארד האט געהאנדעלט לויט אן'ארדער פון דער משעקא.

איז ער, פראפ. שולגין, א געוואוסטער זינוביעוו לוגנער, ד. ה. א שווינדלער-עדות אדער אזא פלאמענדער פאנאטיקער.

א טרעהר פערגאסען אויף דער „ארויסער יודישער בעפעלקערונג", ברייט און לאנג געקלערט וועגען דער אנארכיע פון דער אוקראינישער ארמעע, אבער קיין איינציג מאל זיך נים אומגעקערט צו דעם פונקט וועגען שווארצבארד'ס מאט, קיין איינציג ווארט נישט געזאגט פון וואנען האט ער עס גענומען, אז שווארצבארד איז „אן'אגענט פון דער משעקא", קיין איינציגען באווייז נישט געבראכט פאר זיין מערדערישער ערקלערונג.

דער בעסטער צווישען זיי. וויפיל מאל ...

דער אמת וועגען שווארצבארד'ס „גנבה".

די מאמלאזיגקייט פון דער עסטרייכישער יוסטיץ-מאכט. — שווערע בעשולדיגונגען פון דער איצטיגער פרעסע. — וואס דערצעהלט דער אייגענטימער פון שענק „פאסעקער" איבער דעם כלומר'שטען „איינברוך" פון שווארצבארד'ן?

(א בריף פון וויען) — פון ד"ר י. וויענגיערסקי.

פאריז, 29 אקטאבער.

קופאן № 89
אויף אומזיסטע
יורידישע עצות.
דער געוויסער פונ'ם דאזיגען קופאן קען בעקומען אומזיסט יורידישע עצות דורכ'ן יורי-קאנסול פון אונזער רעדאקציע.
גילטיג היינט, מיטוואך, ד. 26. אקטאבער פון 8—9 אוו.

די קונסט פון אַן אַדוואָקאַט אויסצופרעגן די עדות

די פערשידענע מיטלען, ווי אַזוי אַרויסצוקריגן דעם אמת ביי אַנ'עדות. — „טריקען" פון אַדוואָקאַטן צו צווינגען אַנ'עדות צו זאָגן דעם אמת.

פון ל. פּאַגעלמאַן.

III

מען קען זיך בכלל אַלע מאָל נישט פערלאָזען אויף די עדות, אפילו ווען זיי זענען אויפריכטיג און ערליך, און עס איז ווירקליך אַ געפאַהר אין קרימינעלע פּראָצעסען צו פעראורטיילען אַ בעשולדיגטען בלויז צוליב דעם, וואָס דער האָט איהם געזעהן און יענער האָט איהם בעגעגענט.

ליידער, טרעפען אָפט אַזעלכע פאַלען, און די אויפגאַבע פון אַ אַדוואָקאַט דאַרף זיין צו נעהמען אַזאַ עדות אויף אַ שפּרענגען קרייץ-פעהרער און אויפדעקען דעם אמת דורך פערשידענע קונציגע מיטלען.

איינציגע עדות ווערען גערופען אין געריכט אין אַ יאָהר אַרום נאָך דעם, ווי אַ פערברעך איז פאָרגעקומען. פון זייער זכרון איז שוין לאַנג פערשוואונדען יענער בילד, אָבער זיי ווילען נישט אָדער זיי האָבען מורא צו מודה זיין זיך, אַז זיי געדענקען שוין נישט יענע געשיכטע; פּרובען זיי זיך צו דערמאָנען, און דער סוף איז, אַז זיי שאַפען זיך אַ בילד, וואָס איז גאָרנישט ענליך צו דעם, וואָס איז דעמאָלט געווען. אַזעלכע עדות זענען פּשוט אַ טויטע געפאַהר פאַר אַ בעשולדיגטען, און אַנ'אַדוואָקאַט איז מחויב אַנצוווייזען דאָס פאַר'ן געריכט.

מיר דערמאָנען זיך אַ שטויגענדע געשיכטע, וועלכע איך האָב בייגעוואוינט מיט פיל יאָהרען צוריק אין אַ רוסישען געריכט. עס האָט זיך געהאַנדעלט וועגען אַ מאָרד, און אויף דער בעשולדיגונגס-באַנק איז געזעסען אַ יונגער-מאַן, וועלכער האָט בשום אופן נישט געמאַכט דעם איינדרוק פון אַ מערדער. עס האָט זיך פּשוט נישט געגלויבט, אַז ער איז בעגאַנגען דעם פערברעך.

איינער פון די הויפּט-עדות האָט אָבער פערזיכערט אין געריכט, אַז ער האָט דעם יונגערמאַן געזעהן פון וויי-טען אין מאָמענט פון מאָרד שיסענדיג פון אַ רעוואָלווער אין דעם פערשטאָר-בענעם. דאָס איז געווען דער הויפּט-עדות, אויף וועלכען ס'איז געווען גע-בויט די אַנקלאַגע. דער קרייץ-פעהרער האָט איהם נישט געקענט ברעכען. פּלוצ-לינג האָט דער אַדוואָקאַט פון בעשול-דיגטען אַרויסגענומען אַ פּאַק פאָטאָ-גראַפיעס און האָט געבעטען דעם עדות, ער זאָל פון זיי אויסקלויבען די פאָטאָ-גראַפיע פון בעשולדיגטען יונגען מאַן. צווישען די פאָטאָגראַפיעס זענען געווען איינציגע בילדער פון בעשולדיגטען און אַנדערע יונגע-לייט. צו דער איבערראַ-שונג פון די געשוואוירענע האָט דער עדות אויסגעקליבען כמעט אַ העלפט פון די פרעמדע בילדער, וועלכע האָ-בען גאָרנישט געהאַט צו טון מיט דעם בעשולדיגטען. נאָך מעהר, ווען דער אַדוואָקאַט האָט דעם עדות דערנאָך דערלאַנגט אַ בילד פון פערשידענע קאָלירען, האָט דער עדות איינגאַנצען צופּלאָנטערט די קאָלירען. עס האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז דער עדות ליידט פון אַזאַ מין אויגען-פעהלער, וואָס קען בשום אופן נישט אונטערשיידען צווישען קאָלירען. די סצענע האָט געמאַכט אַנ'-אויסערגעוועהנליכען איינדרוק אין גע-ריכט. ווען נישט דער גליקליכער איינ-פאַל פון דעם אַדוואָקאַט, וואָלט דער בעשולדיגטער פער'משפט געוואָרען. נאָך דער אויפדעקונג, איז דער בעשול-דיגטער אַרויס פריי. שפּעטער האָט מען צופעליג אויסגעפונען דעם אמת'ן מערדער. אָבער ווי ווייט איז דאָס גע-ווען, אַז עס זאָל פאַלען אַנ'אומשולדי-גער קרבן?

מען דערצעהלט אויך וועגען אַ מאָרד-פּראָצעס, אין וועלכען אַנ'עדות האָט פערזיכערט, אַז ער האָט ביינאַכט, ביי דער שיין פון דער לבנה, אַליין געזעהן דעם בעשולדיגטען קריכענדיג אין אַ פענסטער מיט אַ רעוואָלווער אין האַנט. קיין זאַך האָט נישט געקענט אַרויסוואַר-פען קיין צווייפעל ביים עדות. אָבער דעם אַדוואָקאַט איז איינגעפאַלען אַ גליקליכער געדאַנק: ער האָט אויסגע-פונען און פעסטגעשטעלט דורך קלאָרע בעווייזען, אַז גראָד אין יענע נאַכט איז קיין לבנה נישט געזעהן אויפ'ן הימעל, און ס'איז דאַן גראָד געווען אַ שטאָק-פינסטערע נאַכט. די ענטדעקונג האָט געראטעוועט די לאַגע.

אין אַ קרייץ-פערהער דינט אָפטמאָל אַ גוט געשטעלטע פראַגע אַלס אַ גלענ-צענד מיטעל אויפצודעקען אַ פאַקט, וואָס איז זעהר וויכטיג פאַר דעם געריכט.

אין אַ געריכטס-פּראָצעס האָט זיך איין מאָל געהאַנדעלט וועגען דער פראַגע, צי דער עדות האָט געצווייפעלט אין אַ געוויסען פאַקט, צי נישט. פון דעם צווייפלען פון דעם עדות האָט זיך געווענדעט דער גאַנצער אויסגאַנג פון פּראָצעס. דער אַדוואָקאַט האָט איהם עטליכע מאָל אין פערשידענע פאָרמען, געשטעלט די זעלבע פראַגע:

— „זאָגט דעם אמת, זייט איהר אַבסאָ-לוט זיכער, אַז דאָס האָט פּאַסירט פּונקט אַזוי, ווי איהר דערצעהלט? געדענקט: אַן אייער ענטפער ווענדט זיך אַ מענשען'ס לעבען. האָט איהר קיין שום צווייפעל נישט?"

— „ניין, איך בין זיכער אין דעם.

— איך צווייפעל נישט אפילו אַ האָר", האָט געענטפערט דער עדות יעדען מאָל אויף דער זעלבער פראַגע.

די לאַגע איז געוואָרען זעהר אַ שווערע.

— „זאָגט מיר, האָט זיך פּלוצלינג געווענדעט דער ריכטער צום עדות, „איהר האָט קיין שום צווייפעל נישט אין דער געשיכטע, אָדער צי האָט איהר אויך קיין מאָל נישט געהאַט אין דעם קיין שום צווייפעל?"

— „ווי אַזוי קען איך האָבען אַ צוויי-פעל, אַז ווען איך האָב געפרעגט וועגען דעם ביי מיין פרוי, האָט זי אויך גע-זאָגט דאָס זעלבע" — האָט געענטפערט דער עדות.

— „איהר האָט געפרעגט וועגען דעם ביי אייער פרוי, האָט זיך אַנגעכאַפּט דער ריכטער, איז דאָ אַ סימן, אַז איהר האָט זיך אַליין נישט געגלויבט, און אַז איהר האָט געצווייפעלט?"

— „יאָ, האָט שטיל געענטפערט דער עדות — „דעמאָלט האָב איך יאָ גע-צווייפעלט..."

— „ווען-זשע האָט איהר אויפגעהערט צו צווייפלען?"

— „ווען מיין פרוי האָט מיך פער-זיכערט, אַז דאָס איז ריכטיג" — האָט פערענדיגט דער עדות.

זיין ענטפער האָט געראַטעוועט די לאַגע פון אַנגעקלאַגטען, ווייל עס איז קלאָר געוואָרען, אַז ביי דעם עדות איז געווען אַ צווייפעל אין דעם פאַקט, און דאָס איז געווען די הויפּט-פראַגע אין דעם געריכט.

אַזוי איז דורך אַ געלונגענער פראַגע אויף דעם קרייץ-פערהער געראַטעוועט געוואָרען אַ מענש גאָר אויף אַנ'אונער-וואַרטעטען אופן.

אַמאָל פערקעהרט, אַנ'אונגעלונגענע פראַגע קען פטור'ען אַ פּראָצעס, און דעריבער שפּילט דער טאַלאַנט און די ערפאַהרונג פון אַנ'אַדוואָקאַט זעהר אַ גרויסע ראָלע אין אַ פּראָצעס.

עס איז פאָרגעקומען, צום ביישפּיל, אין אַ געריכט אַזאַ מין פאַל:

אין אַ מאָרד-פּראָצעס איז אויף דער זייט פון דער אַנקלאַגע געשטאַנען אַ יונגער, אונערפאַהרענער ציוויל-מאַחנער [...] ער האָט געדאַרפט בעווייזען, אַז [...] בעשולדיגטער איז געווען דער, וועלכער האָט ערמאָרדעט די פרוי. אַלס איינ[...] נער עדות איז געווען דער ווידוי [...] דער פערשטאָרבענער. לויט דעם [...] קען אַזאַ מין ערקלערונג פאַר'ן [...] בענומען ווערען אַלס בעווייז אין געריכט [...] נאָר דאַן, ווען עס איז קלאָר [...] שטעלט געוואָרען, אַז דער פערשטאָ[...] בענער האָט געפיהלט און געוואוסט [...] אַז ער שטאַרבט, און אַז דער [...] שטאַרבענער האָט שוין דאַן פערלוירען יעדע האָפנונג צו בלייבען לעבען.

אַלזאָ, די הויפּט-פראַגע איז געווען [...] גען פאַר'ן געריכט, צי די ערקלערונג פון דער עמאָרדעטער פרוי איז געווען אַזאַ. דאָס הייסט, צי זי [...] אין יענעם מאָמענט, פון איהר [...] געפיהלט און געוואוסט, אַז זי שטאַרבט [...] און זי האָט שוין דאַן נישט געהאַט קיין שום האָפנונג צו בלייבען לעבען.

דער יונגער, אונערפאַהרענער ציוויל-מאַחנער האָט בענומען אויף אַ קרייץ-פערהער דעם דאָקטאָר, וועלכער [...] געווען ביי די לעצטע מינוטען פון דער ערמאָרדעטער, און וועלכער האָט געהערט איהרע לעצטע ווערטער.

— האָט די פערשטאָרבענע מורא געהאַט פאַר'ן טויט?

— ניין, ענטפערט דער דאָקטאָר [...] דער אַדוואָקאַט איז איבעראַשט געוואָרען פון זיין ענטפער, דער ערפאַהרענער דאָקטאָר האָט געוואוסט, צו וואָס [...] צילט, אָבער ער האָט קיין שום [...] נישט געהאַט אַליין אַרויסצוהעלפען איהם.

— „האָט זי גאָר נישט מורא געהאַט פאַר'ן טויט?" — האָט ווידער געפרעגט דער ציוויל-מאַחנער.

— „ניין, זי האָט נישט מורא געהאַט", האָט ווידער געענטפערט דער דאָקטאָר.

דאָ האָט זיך שוין אַריינגעמישט [...] אַ שמייכעל דער אַלטער ערפאַהרענער ריכטער און האָט ערקלערט:

— „אויב אַזוי, קען איך נישט [...] לאָזען די ערקלערונג פון דער [...] שטאָרבענער אַלס בעווייז געגען דעם בעשולדיגטען, ווייל עס איז נישט פעסט געשטעלט געוואָרען דער פאַקט, אַז די פערשטאָרבענע האָט געוואוסט, אַז זי שטאַרבט, און אַז זי האָט שוין [...] מעהר נישט געהאַט צו בלייבען לעבען.

דער יונגער אַדוואָקאַט איז געבליבען [...] שטעהן, ווי צומישט, און ער האָט [...] פערשטאַנען אין יענעם מאָמענט, [...] מיט זיין פערהער האָט ער נישט [...] דיג געראַטעוועט דעם אַנגעקלאַגטען. [...] האָט אַלץ געפרעגט אין פראַגע, צי [...] פערשטאָרבענע האָט מורא געהאַט [...] פאַר'ן טויט, צי נישט, אָבער דאָס איז געווען [...] וויכטיג געווען. וויכטיג איז געווען [...] פרעגען, צי זי האָט געוואוסט [...] אַז זי שטאַרבט. מעגליך, אַז זי [...] נישט מורא געהאַט פאַר'ן טויט, [...] האָט נאָך געהאָפט צו בלייבען [...] ווען ער וואָלט אַנדערש געשטעלט [...] פראַגע, וואָלט די ערקלערונג פון [...] פערשטאָרבענער אָנגענומען געווען אַלס בעווייז געגען דעם אַנגעקלאַגטען, און ער וואָלט בעצאָהלט מיט זיין לעבען פאַר דעם מאָרד.

ס'קאַכט זיך

פעליעטאָן

פון י. אַבּרושאַנעק.

שוואַרצבאַרד, שוואַרצבאַרד, שוואַרצ-באַרד.

וואו דו געהסט, וואו דו שטעהסט, וואו דו קומסט, מיט וועמען דו רעדסט, און פון וואָס מ'רעדט, איז — שוואַרצ-באַרד און שוואַרצבאַרד, און ווידער אַ מאָל — שוואַרצבאַרד.

דער פּערצוועראַנטער און פון רויך-פערקאַפּטשעטער לאָדזער יוד האָט אויפ-געוואַכט זיינע פּראָטעסטירטע און דיסקאָנטירטע געשעפטען, און מיט ברען זיך אַ וואַרף געטון אַ הין — קיין פּאַריז.

פערגעסען האָט דער לאָדזער סוחר די מיליאָנען - הלואות, ס'אינטערעסירט איהם נישט די „מעהרהייט", וואָס ווערט מיט ליבע געזוכט צום ניעם לאָדזער שטאָט-ראַט, ס'אַרט איהם נישט דעם רעקיענט'ס שגץ מיט די גאַלע און פּאַ-פּיעראַטע „קוויטלעך", ס'שטשעפּעט איהם נישט דער געשטיפּעלטער גוי מיט דער טעקע פון „אָזשאַנד-סקאַרבאָווי". אויפ'ן ניעם מאַרק האָט מען אַפגעשטעלט דאָס רייסען און פליקען די גוים און גוי'עס ביי די פּאַלעס, פערשוויגען געוואָרען זענען די קולות און געוואַלדען אין די האַלעס און אויף יונה'דעל פּילצער'ס פּלאַץ, לעדיג געוואָרען זענען די ביי-לאַרד-טישען פון די ליצים מיט די מיצים. אַלע, אַלע, גרויס און קליין, אָרים און רייך, מענער און פרויען, בחורים און להבדיל, פּאַניענקעס, סוחרים, גרויסהענדלער און קליינהענדלער, דאָק-טוירים און קוואַליעס, אַרטיסטען און שוסטערס, אַדוואָקאַטען און קצבים, ווייבלעך און פּייערלעשער, חסידישע יודען און פּאַקאַיעווקעס, סאָליסטען און האָלץ-העקער, אַלע, אַלע זענען איצט פערנומען מיט איין איינציגען געדאַנק — שוואַרצבאַרד!

טאָרעס.

אַי, איז דאָס אַ האָניג-פויגעל. אַי, איז דער טאָרעס אַ געריבענער חברה-מאַן, טערעס, אונזער טאָרעס — אַ געזונד איהם אין זיינע ביינדעלעך! ...

טאָרעס, דער פראַנצויזישער אַדוואָ-קאַט מיט דער ווייסער פּריזשקע אויפ'ן האַלז, איז מיט אַ מאָל געוואָרען דער ליבלינג, מ'חנ'דעלט און מ'פּיעשטשעט איהם, ווי אַ געראָטענעם בן יחיד, און נישט איין מאַמע וואונשט זיך: מיין משה'לע זאָל מיר נאָר אויסוואַקסען אַזאַ תלמיד חכם, ווי „טוירעס"...

דאַגעגען נישט וועניג קללות כאַפּט אַרמן קאַמפּינסקי: אַזאַ עוכר ישראל. אַזאַ צורר היהודים, אַ... אַ פּ... זוכט איהם! ...

* * *

אין דער צוקערניע ביי אַ טישעל זי-צען יודען, די היטלעך פערדרעהט, איי-נער לייענט אַ „לאָדזער טאָגעבלאַט", די שטערנ'ס קנייטשען זיך. און קומט דער לייענער צו דער שטעל וואו טאָרעס זאָגט קאַמפּינסקי'ן אין ט... ט... אַריין, שמייכלען די צרומיגע, גלעטען זיך די בערדלעך, און איינער פון גרויס שמחה גיט אַ געשריי: „גוט געזאָגט! קעלנער, פול טשערני!"...

אין טויער, וואו דער ציימונגס-פער-קויפער האָט זיך זיין שטענדיגע „לעזע-האַלע", שטעהען זיינע „סטאַלע אויס-לייענערס", מ'טוישט איין ציימונג נאָך דער צווייטער, מ'לייענט אויף דער גיך, אַ שאַד אַ מינוט, די ציימונג דאַרף ווייטער „עמ'גרירען", די ציימונגען טוישען זיך און געהען פון האַנד צו האַנד, מ'איז פערזיכטיג, ס'זאָל נישט פערפלעקט ווע-רען, די רעדאַקציע וואָס נישט נעמען „חורה"... איילען זיך די יודען,—מ'שטו-דירט דעם גאַנג פון שוואַרצבאַרד-פּראָצעס.

אין דער „פּאַטשעקאַלניע" פון „קאַ-סינאָ" זיצט אַ „פּאַרעל", מ'וואַרט אויפ'ן לעצטען סעאַנס, בינו לבנו כאַפּט מען אַ שמועס און וועגען וואָס רעדט מען היינט? וועגען שוואַרצבאַרד'ן!

דער בחור אין די ברייטע, חי זעק, טשאַרלסטאָן-הויזען, נעמט אַרויס אַ— „גלאַס פּראָווּדי" (אַז מ'זיצט מיט אַ „פּאַננע", דערציי אין דער פּאַטשעקאַל-ניע פון „קאַסינאָ", און דערציי מיט ברייטע, געקעסטעלטע טשאַרלסטאָן-הוי-זען, און ווער שמועסט, אַז מ'רעדט נאָך „פּאָ פּאָלסקעמו יענזיקאָוואַטשי", טאָר מען בפירוש נישט לייענען קיין יודישע ציימונג.

— „ויע פּאַן", — ווייזט דאָס מיידעל אַרויס איהר בקיאות אין דער פּאָליטיק— „טען שוואַרצבאַרד מי שען פּאַדאָבאַ, אָן יעסט אַדוואַזשני יעגאָמאָשטש".

— „טאַק", — איז מסכים דער ברייט-הויזענדיגער קאַוואַליער:—„אָן שליטשניע וואָלאַ פּאָ פראַנצוזקו".

— „אַ טען טאָרעס" — פערציהט די פּאַניענקע איהר פּורפור-שנעבעלע — „יעסט מאַראָוואַ. יאַ בים גאָ פּאָצאַלאָ-וואַלאַ זאַ יעגאָ אַדוואָגען".

דערהערענדיג, ווי זיין פּאַרטנערקע איז אַזוי שטאַרק ענטציקט פון טאָרעס דריימסטקייט, פיהרט דער בחור זיין בע-גלייטערין נאָך מיט מעהר חשק אַריין אין דעם פער'חושכ'טען קינאָ-זאַל...

* * *

פאַר'ן טויער פון'ם „לאָדזער טאָגע-בלאַט" פערזאַמלען זיך פּאַרטאָגס יודען מיט טלית - זעק אונטער די אָרימס, מ'וואַרט מיט אומגעדולד, ביז די רע-דאַקציע וועט אויסקלעבען פאַר'ן טויער די ניי-געבאַקענע ציימונג, יעדער פער-כאַפּט אַנ'אָרט, מ'וויל כאַפּען אַ פרישע צאַפּלדיגע וואָרט פון שוואַרצבאַרד-פּראָ-צעס.

גאָלד, בלוט און פרויען.

אַ ראָמאַן פול מערקווירדיגע איבער-לעבענישען און ליידענשאַפטען.

(139-טע פאָרטזעצונג.)

די גרעפין פון טאַקי איז געווען אַזוי איבעראַשט און האָט נישט געוואוסט וואָס עס טוט זיך מיט איהר, אַז זי האָט גאָרנישט בעמערקט, וואָס מאַקס האָט ביי איהר צוגענומען דאָס בילד. דער קלוגער נאַגי האָט זיך באַלד אָנגעבויגען און האָט איבערגעלעזען פאָלגענדע ווערטער:

„עלווירא; טאָכטער! פון מיין גרוב וואָרן איך דיך פון די חתונה! זי איז אַ שאַנדע פאַר מיר, אַ שאַנדע פאַר אַלע אייערע עלטערן!"

די גרעפין פאַן טאַקי איז באַלד געקומען צו זיך. זי האָט צוגענומען דאָס בילד ביי מאַקס'ען און האָט עס אַוועקגעטראָגען אין אַנ'אַנדער צימער.

דער פּלוצלונגער אונערוואַרטעטער אומשטאַנד, האָט געמאַכט זעהר אַ שלעכטען איינדרוק אויף די גאַנצע געזעלשאַפט. אַלע האָבען פאַרבעלאָזט די קעפּ און זענען געוואָרען טרויעריג. נאַגי האָט זיך געגעבען אַלע מעגליכע מיה צו שפּאַסען און אויפמונטערן די געזעלשאַפט. עס האָט אָבער נישט געהאָלפען.

מאַקס איז געוואָרען זעהר טרויעריג. ער האָט געפיהלט, אַז דאָס בילד האָט זעהר שטאַרק געווירקט אויף עלווירא'ן. זי איז ווידער געוואָרען שטיל און קאַלט ווי אייז. זי האָט מיט איהם מעהר נישט גערעדט קיין וואָרט און איז גע-זעסען ווי אַ געכטיגע.

אין גאַנצען איז געוואָרען שטיל. נאַגי האָט בעוועהן, אַז עס וועט זיין פיל בעסער, זיי זאָלען יעצט געהן אַ היים. זיי האָבען זיך אויפגעהויבען און האָ-בען אָנגעהויבען צו נעמען אַבשיד פון דער גרעפין.

— דאָס האָט זיך געוויס געוואָלט איינער מאַכען אַ שפּאַס מיט אונז, האָט די גרעפין פאַן טאַקי געזאָגט צו די געסט. איך וועל חייסען נאָכפאָרשען, ווער עס האָט עס געטון און איך וועל איהם געווים בעשטראָפען פאַר אַזאַ פרעכ-חעט. — ענטשולדיגט פאַר די שטערונג. עס געפינען זיך אויף דער וועלט שלעכטע מענשען, וועלכע פערגינען נישט דעם אַנדערן אַ פרעהליכע מינוט.

מען האָט אַבשיד גענומען איינער פון אַנדערן. עלווירא איז געווען שטיל און טרויעריג אָבער גאַנץ רוהיג. מאַקס האָט זיך אין גאַנצען בערוהיגט ווען ער האָט געזעהן, אַז עלווירא איז פריינדליך צו איהם.

מען איז זיך צוזאָהרען. אין שלאָס טאַקי איז געוואָרען שטיל. מען האָט אויסגעלאָשען די לאָמפּען און יעדער איז זיך צוגאַנגען אין זיין צימער.

אַנדערש איז אָבער געווען אין שלאָס ראַדעצקי. די גרעפין פאָן ראַדעצ-קי איז אַריינגעגאַנגען אין איהר צימער און האָט געבעטען נאַגי ער זאָל קומען צו איהר. זי דאַרף מיט איהם עפּעס רעדען. ער איז געגאַנגען אין זיינע צי-מערן ער האָט זיך איבערגעטון און באַלד געקומען צו דער גרעפין.

— האָסטו געלעזען וואָס עס איז געשטאַנען אונטערגעשריבען אונטערן בילד? האָט זי איהם געפרעגט. וואָס איז דאָרט געשטאַנען? איך בין געווען אַזוי איבעראַשט, אַז כ'האָב נישט געקענט לעזען.

— איך ווייס נישט. וואָס איך זאָל אייך זאָגען, האָט נאַגי געענטפערט, עס איז געווען אַ גרוס פון יענער וועלט.

— וואָס מיינט איהר דערמיט נאַגי? איך פערשטעה נישט.

— דער פאָטער פון יענער וועלט וואָרענט זיין טאָכטער, זי זאָל נישט חתונה האָבען מיט מאַקס'ען, דער שפּאַס איז נישט שלעכט אָבער נאַריש געמאַכט.

די גרעפין איז געוואָרען בלייך.

— איך פערשטעה דיך דאָך נישט, נאַגי, האָט זי בעשטאַמעלט. ערקלער מיר דייטליך, וואָס איז געווען אַנגעשריבען אונטערן בילד.

נאַגי האָט איהר ערקלערט, אַז איינער האָט אויסגעמאָהלט דאָס בילד פון עלווירא'ס פאָטער אויף אַ בויגען פּאַפּיר און האָט אונטען אונטערגעשריבען, אַז ער וואָרנט עלווירא'ן, זי זאָל נישט חתונה האָבען מיט מאַקס'ן ווייל עס איז אַ שאַנדע פאַר איהם און פאַר זיינע עלטערן.

די גרעפין האָט געשאָקעלט טרויעריג מיט'ן קאָפּ.

— עס איז דאָך אַ טרויעריגע געשיכטע, האָט זי געזאָגט. עס איז אונ-מעגליך צו געניסען אַ פרעהליכע און פערגעניגענדע שעה. קוים בערוהיגען מיר אונז אויף אַ מינוט; קוים אָטעמען מיר אויף אַ מינוט פרייער, קומט אָן פון ער-גיץ אַ פרעמדע פרייד און פערשטערט אונזער פרייד און אונזער פערגעניגען. איך קען נישט גלויבען, אַז דאָס איז געווען בלויז אַ שפּאַס. איך קען נישט טראַכטען, אַז דאָס איז געווען אַ צופאַל. עס געפינט זיך דאָ איינער. וועלכער שפּירט אונז נאָך אויף שריט און טריט.

— וואָס מאַכט איהר זיך נאַריש, גרעפין? האָט נאַגי אויסגערופען. קיי-נער געהט אונז נישט נאָך און קיינער שפּירט אונז נישט נאָך. עס איז אַ שפּאַס פון אַ פיינד. דאָס איז ריכטיג איהר קענט אָבער נישט וויסען, אויב דאָס איז אונזער פיינד אָדער אַ פיינד פון דער פאַמיליע טאַקי; — ווייטער וואָס געהט אונז אָן די גאַנצע געשיכטע? איהר האָט דאָך אַליין געזעהן, אַז אַלע מיינע פּלענער געלונגען. איהר האָט דאָך אויך געזעהן, אַז אַלץ וואָס מיר נעמען זיך אונטער, ווערט אויסגעפיהרט. אַלזאָ, וואָס אַרט עס אונז, וואָס עס געפינט זיך אַ געהיימער פיינד, וועלכער וויל אונז שטערען? — לאָז ער טון, וואָס ער וויל, לאָז ער מאַכען וואָס ער וויל. מיר מוזען טראַכטען נאָר וועגען איין זאַך: מאַקס זאָל חתונה האָבען מיט עלווירא'ן וואָס צום גיכסטען. קוים וועט די חתונה האָבען מעגען זיי שוין טון וואָס זיי ווילען.

— יאָ, מיר קענען גאָרנישט העלפען, האָט די גרעפין געזיפצט. מיר מוזען לאָזען אַלץ געהן אַזוי ווי עס געהט.

— ניין, מאַדאַם! מיר דאַרפען נישט לאָזען אַלץ געהן אַזוי ווי עס געהט. מיר מוזען פיהרען אַלץ, וואוהין מיר ווילען. דערמענש איז דער הער פון זיין שיקזאַל. יעדער מענש ברענט זיך אַליין אויס אַ וועג אין זיין לעבען. איך ווייס וואָס איך טו. איך שטרעב צו אַ געוויסען ציל און איך מוז איהם ערייכען. אויף דער וועלט איז נישט דאָ קיין שיקזאַל און קיין צופאַל. אַלץ איז אַ בערעכנונג. ווער עס קען גוט בערעכנען; ווער עס קען יעדען טרעטען מיט די פיס; ווער עס קען אויסהייבען די האַנט אויפ'ן אויסווייסען; וועמען עס אַרט נישט די טרעהרען פון אָרימע און אונגליקליכע — דער איז רייך, דער איז שטאַרק, דער איז גליקליך.

די גרעפין האָט אַ ציטער געטון. ווי פערדאָרבען זי איז געווען, האָט זי דאָך נישט געקענט איבערטראָגען, די ווילדע, גראָבע אונמענשליכע לעהרע ווי אַזוי אַ מענש דאַרף זיך פיהרען אין לעבען.

— לאָז מיך אַליין, נאַגי, האָט זי געבעטען. איך בין זעהר מיד און זעהר אויפגערעגט, איך מוז מיך לעגען שלאָפען.

— גוטע נאַכט, מיין ליבע! האָט נאַגי געזאָגט און אַ זאַנדערבאַרער שפּאַ כעל האָט זיך געקרייזעלט אויף זיינע גראָבע פלייש'יגע ליפּען.

(פאָרטזעצונג קומט.)

לאָדזער כראָניק.

קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פון רעזערוויסטען.

ווער דאַרף זיך מאָרגען מעלדען?

(ג) דאָס מיליטעריש-פּאָליציאַנישע זיורע ביים מאַגיסטראַט מאַכט באַקאַנט, אַז עס קומען פאָר די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען פאַר רעזערוויסטען און לאַנד-שטורם מיט געווער (קאַט. A, C און C) פון די יאָהרגענג 1898, 1901 ווי אויך יענע שרעגעס פון 1887, 1899, 1901, 1898 און 1890, וואָס האָבען זיך נישט געשטעלט צו די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען אין די יאָהרען 1925-6 און צוליב פערשידענע סבות האָבען זיי דאָס נישט געטון.

היינט, מיטוואָך, דעם 26 אָקטאָבער דאַרפען זיך צושטעלען (פ. ק. או. 1) אין דער קאָמיסיע נומער 1 (לעשנא 7-9) יאָהרגאַנג 1887 פון 10. קאָמיסאַריאַט פון M ביז Ż.

יאָהרגאַנג 1887 פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11 קאָמיסאַריאַט היינט, דעם 26. אָקטאָבער O—P ביז P.

אין די קאַשאַרען (קאָנסטאַנטינער 81, יאָהרגאַנג 1899 היינט דעם 26 אָקט. און 7. קאָמיסאַריאַט — A ביז D.

יאָהרגאַנג 1899 פון 2, 3, 5, 8, 9 און 11. קאָמיסאַריאַט — Ka ביז Ki.

די קאָנטראָל-פערזאַמלונגען הויבען זיך אָן 9 פריה, מען דאַרף מיטנעהמען מיליטערישע ביכלעך, דעמאָביליזאַציע-קאַרטע א. א. שטעלען דאַרף מען זיך פּינקטליך אין דער צייט.

נאַכט-דיזשור אין די אַפּטייקען.

(§) היינט דיזשורירען פאָלגענדע אַפּטייקען: ליפּיעץ, פּיעטריקאָווער 193, מילער, פּיעטריקאָווער 46, גראָשקאָווסקי, קאָנסטאַנטינער 15, גערטנער, ציגעל-גאַס 64, ניעוויאַראָווסקי, אַלעקסאַנדער 37, יאַנקיעלעוויטש, אַלטער מאַרק.

די פיר קאַטעגאָריעס פּאַטענטען — א שווערע לאַסט פאַר די קליינהענדלער.

אַקציע פון די קליינהענדלער צו פערלייכטערן דאָס אויסקויפען פּאַטענטען.

(ג) עס פערענטפערט זיך דער סוף פון יאָהר און כ'וועט אַקטועל די פראַגע וועגען נעמען פּאַטענטען, וואָס אויך יעהר אַנגעווענדט פאַר'ן האַנדעל. דער פּאַקט אַרום די פּאַטענטען רופט שוין אַרויס אַ רוח פון יאָהרען, מחמת אין די סוחר'ישע קרייזען האָט מען, אַז ס'איז גענוג קיין יסוד צו נעמען אין דער פאָרם פון פּאַטענטען אַ צו-שטייער צו דעם אומזאַץ-שטייער. ספּעציעל פּעקלאָגען זיך די קליינהענדלער, וואָרום בעת פאַר דער אַלגעמיינער קאָנטראָלירונג 8 קאַטעגאָריעס, האָט דער האַנדעל נאָר 4 שטופען פון פּאַטענטען. די קליינע צאָהל קאַטעגאָריעס פאַר'ן האַנדעל איז גורם דערצו, אַז קליינע אונטערנעהמונגען מיט קליינע אומזאַצען מוזען אויסקויפען גרעסערע פּאַטענטען, פּונקט ווי דאָס פון נעווערליכע אונטערנעהמונגען מיט גרעסערע אומזאַצען. דערפאַר איז דער צאָהל פון סחורות, מיט „אויבענאַנגעפּלאַנטע פון בעסערער אויסאַרבייטונג" אַזוי צוגעפּאַסט, אַז בגונע פּאַטענטען און אומזאַץ-שטייער דערפיהרט עס דאָס סוחרים'טום צו אַנגעהויבענע „סיוּרפּריזען", וואָס דערפיהרען צו אַ רואין.

אין שייכות מיט דער לאָזונג זאָלען ווערט אין די לאָדזשער סוחר'ישע קרייזען און ספּעציעל פון די קליינהענדלער, אַקטועל די פראַגע וועגען אַנגעמעסענע געזעצליכע אָפּצושאַפען די פּאַטענטען. אויף דאָס וועט זיך נישט איינגעשפּאַרט, וועלען ערווינגערקט ווערען פאָלגענדע פּאָסטולאַטען:

1) אַז דער פערטער פאַר די פּאַטענטען מיט'ן יאָהר 1928 זאָל פערלענגערט ווערען פאַר אַ קאַנצע אויפ'ן אומזאַץ-שטייער; 2) אַז דער פּאַטענט-אָפּצאָהל זאָל פאַנאַנדערגעטיילט ווערען אין 2 ראַטעס, צאָהלבאַר אין יאַני און דעצעמבער 1928; 3) אַז כ'זאָל פערגרעסערט ווערען די צאָהל האַנדעלס-קאַטעגאָריעס (4 ...

... אַרבעטונג (לוקסוס) זאָל פערקלענערט ווערען; 5) אַז פאַרשטעהער פון די סוחר'ישע קרייזען זאָלען זיך בעטייליגען אין די קאָנטראָלעס פון אונטערנעהמונגען.

אינגיכען וועלען גערופען ווערען אַ רוח סוחרים-פערזאַמלונגען וועגען דעם ענין.

מרדכי וואַרשאַווסקי ז"ל

גאַנץ קורצע און שווערע לייַדען איז געשטאָרבען אַ געשעצטער דער לאָדזשער סוחר ר' מרדכי בר' יעקב הלוי וואַרשאַווסקי ז"ל.

דער פערשטאָרבענער איז אַ לאַנגע צייט געווען גבאי און דער אַלטשטעטער שול און געווען אַ טעטיגער מיטגלידער און זעהר פיל פילאַנטראָפּישע אינסטיטוציעס.

אַלס סאָלידער סוחר איז דער פערשטאָרבענער געווען זעהר געאַכטעט אין די האַנדעלס-קרייזען.

דער פערשטאָרבענער איז אַלט געווען 79 יאָהר.

אייזענשלאָס-ביבליאָטעק ווערט בקרוב געעפענט.

(:) ווי מיר האָבען שוין געמעלדען ווערט בקרוב געעפענט אין לאָדז אַ גרויסע לייה-ביבליאָטעק אויפ'ן נאָמען פון פערשטאָרבענעם יודישען שריפטשטעלער אַלתר אייזענשלאָס. די ביבליאָטעק וועט זיין פערזעהען מיט אַ רייכען אויסוואַהל פון מאָדערנע יודישע ביכער.

אַרעסטירט אַ הויז-ווירט פאַר אומריינליכקייט.

(ב) לעצטענס האָט די פּאָליציי שוין עטליכע מאָל צוגעפּעשטעלט פּראָטאָקאָלען געגען הויז-ווירט פון זאַקאָנטנע 9, פאַר נישט ריין האַלטען זיין הויז. היות ווי דער אַבגעשפּאַרטער הויז-אַגענט, טימער איגנאַץ סטאַווסקי האָט זיך דערפון קיין מוסר-השכל נישט אַרויסגענומען, האָט דער פּאָליציי-קאָמענדאַנט ניעדזשעלסקי איהם בעשטראָפט מיט 3 טעג אונבעדינגטען אַרעסט. דער הויז-ווירט איז אויך תיכף אַרעסטירט געוואָרען.

שעף פון ציוויל-אַמט קאָנטראָלירט די אַרבייט אין ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע

(ג) מאַר דער לאָדזשער וואָיעוואָדשאַפט איז געקומען דערלעבט געוואָרען אין דער ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע דער שעף פון הויכען ציוויל-שטאַנד-אַמט ה' ליבראַך, וועלכער האָט דאָרט דורכגעפיהרט אַ קאָנטראָלע פון דער אַרבייט.

2 שעה צייט האָט ה' ליבראַך זיך פערנעמען צום גאַנג פון דער אַרבייט אין דער ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע, ...

... וואָס עס האָט די אַרבעט אויסגעפיהרט ווערען, נעמליך: די ביכער פון דער ראַבינאַט-קאַנצעלאַריע מוזען ווערען געשנורעוועט און אויף דער לעצטער זייט פערזיגעלט מיט אַ לאַק-שטעמפעל פון מאַגיסטראַט און אונטערגעשריבען דורך דער קהלה און מאַגיסטראַט.

באַנדיטען ערמאָרדעט אַ גאַנצע פאַמיליע פון פיר פערזאָן.

שרעקליכע רויב-אָנפאַלען אונטער לאָדז.

(§) שרעקליכע באַנדיטען-פאַל איז אין דאָרף יוסטינאָוו ... איז געוואָרען ... מען די גאַנצע פאַמיליע פון ... פר. קלעם, 69 יאָהר אַלט, זיין פרוי מאַריאַ, 60 יאָהר אַלט, זיין 27-יאָהריגע טאָכטער מאַרטאַ און זיין 18-יאָהריגער ...

29-יאָהריגער אַנטאָן קאָסאָווסקי, 31-יאָהריגער וואָיטשעך ראַפּיען, דער 35-יאָהריגער אָסקאַר ווענצעל און דער 25-יאָהריגער אַנטאָן פּוליער.

די אויספאָרשונג פון די 4 אַרעסטירטע ווערט געפיהרט ...

זעלבסטמאָרד צוליב אַרבייטס-לאָזיקייט.

שול-קוראַטאָר אויף אַן אַמט אין בילדונגס-מיניסטעריום.

פון „חסד של אמת".

„מכבי".

... „בר-כוכבא" יעצטיגען—„מכבי" צו קומען היינט, מיטוואָך, 8 אָוענד אין פּראַנצע-לאָקאַל, פּאָלודניאָוואַ 11. חזק ואמץ!

די פערוו. און די טעכנ. קאָמיסיע „מכבי".

טראַמוואַי 17.

(:) היינט ווערט געלאָזען אין גאַנג דער טראַמוואַי 17, וואָס וועט גיין פון האַלער'ס פּלאַץ איבער זשעלאַזנאַ, 6 סער שיערפּיען-גאַס, אַל. קאָשטשושקי, פּיעטריקאָווער ביז רינג-פּלאַץ.

סטעמפּעל-מאַרקען אין די פינאַנץ-קאַסעס.

(פ) די פינאַנץ-קאַסעס האָבען בעקומען אַ פערארדנונג צו פערקויפען סטעמפּעל-מאַרקען און וועקסעל-בלאַנקעטען יעדען טאָג ביז מיט אַ האַלבע שעה פאַר'ן ענדיגען דאָס אַמט-דינסט, אַזוי אַרום וועט דער ראָזיגער פערקויף פון 1. אָן פּערקומען טעגליך ביז 3 מיטאָג.

לאָדזער טעקסטיל-פאַבריקאַנטען מיט אַ אַנקלאַגע איז העכסטען געריכט

נעגען דער פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער וועגען פערמעגענס-שטייער.

(ע) דער פעראיין פון טעקסטיל-פאַבריקאַנטען (זאַכאָדניאַ 68) האָט אָוועקגעשיקט אַ אַנקלאַגע אין העכסטען אַדמיניסטראַטיווען טריבונאַל געגען דער פעראָרדנונג פון פינאַנץ-מיניסטער וועגען אויפמאַהנען אַ נייע ראַטע פון פערמעגענס-שטייער.

די אַנקלאַגע שטיצט זיך אויף יורידיש'ע יסודות און איהרע מאָטיווען זיינען ריין ווירטשאַפטליכע. דער פערמעגענס-שטייער האָט אין משך פון 3 יאָהר געגעבען סך הכל 80 פּראָצענט פון דער פאַראויסגעזעהענער סומע פון 1 מיליאַרד זל. אין 1925 האָט דער פינאַנץ-מיניסטער דעריבער אַריינגעבראַכט אַ פּראָיעקט אין סיים צו רעדוצירען דעם דאָזיגען שטייער אויף 434 מיליאָן. איצט אין דער צייט פון שווערען קריזיס מרעט דער פינאַנץ-מיניסטער ווידער אַמאָל צו איינצוקאַסירען דעם דאָזיגען שטייער און דערביי לויט דער שאַצונג פון יאָהר 1923.

אומאָבהענגיג דערפון האָט דער פאַבריקאַנטען פעראיין אונטערגענומען אַ אַקציע אָבצוהאַלטען לעת עתה דורך דער שטייער-אַמט דאָס איינקאַסירען עם פערמעגענס-שטייער, וואָס זאָל זיך אַנהויבען שוין דעם נאָוועמבער.

* * *

קיין שום הנחות ביים איינצאָהלען דעם הכנסה-שטייער.

(ע) מיט איינינע טעג צוריק האָט דער סוחרים-פעראיין זיך געווענדעט צום פּרעזעס פון דער פינאַנץ-קאַמער מיט אַ בקשה וועגען אַנווענדען הנחות ביים איינצאָהלען דעם הכנסה-שטייער פאַר 1927, וואָס פאַלט אוים צו צאָהלען אויפ'ן 1. נאָוועמבער.

די שטייער-מאַכט האָט זיך אָפּער אָפּגעזאָגט צו מאַכען וועלכע עס איז הנחות סיי פון שטייער גופא, סיי פון דער שטראָף פאַר אָפּשלעפּען.

גאַרן ווערט צו הויך בעשטייערט.

מעמאָריאַל פון די לאָדזער גאַרן-סוחרים צום פינאַנץ-מיניסטער.

(ע) די גאַרן-סוחרים האָבען זיך געווענדעט מיט אַ אויספיהרליכען מעמאָריאַל צום פינאַנץ-מיניסטער וועגען אַזא ניגע שנויים אין דער בעשטייערונג פונ'ם גאַרן-פערקויף, וואָס איז אַ גרויסע מניעה פאַר דער לאָדזער טעקסטיל-אינדוסטריע.

לויט'ן געזעץ וועגען אומזאַץ-שטייער, ווערט גאַרן, וואָס איז נאָר אַ האַלב-פּראָדוקט בעשטייערט מיט אַזוי פינים שטייערען, וואָס זענען אַ געוואַלדיגע לאַסט פאַר'ן האַנדעל אַזוי גוט ווי פאַר דער אינדוסטריע. דער פּראָדוצענט פון גאַרן דאַרף צאָהלען 1 פּראָצ. ביז 1¼ אויב ער פערקויפט איהם דעם וועבער, פערקויפט ער דעם גאַרן דעם גאַרן-סוחר צאָהלט ער 2 פּראָצ. שטייערען, דער לעצטער האָט ווידער צו צאָהלען 2 פּראָצ. אַזוי אַרום שאַפט זיך אַ גאַנץ אונאָרמאַלער סיטואַציע. דער וועבער, וואָס קויפט דעם גאַרן נישט דירעקט ביי שפּינער דאַרף צאָהלען מיט 4 פּראָצ. טייערער ווי דער וועבער, וואָס קויפט דעם גאַרן דירעקט ביים שפּינער.

אָנווייזענדיג אויף די אַלע אומשטענדען בעטען די סוחרים דעם מיניסטער צו נאָרמאַליזירען די שטייערען פון דער לאָזער פּראָדוקציגיע.

Zgubiono
weksel na sumę zł. 100 pł. d. 15/12 1927 r. wyst. Dora Ingber, Borysławów na zlec. S. i M. Rubin. Weksel unieważniam. Zwrócić do H. Goldringa Kilińskiego 38.

פּרנסה ניט פון קיין דוקטור — נאָר פון שמאַ

א יונגעל

אין אַ געשעפט ווערט געזוכט. רעפערענצען זענען נויטיג. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 82 „MICHAWIT"

האָט רחמנות!!!

געהענדיג פון נאָוואָמיעסקאַ 3 האָב איך פערלוירען 150 זלאָטיס אין מזומנים. דער ערליכער פינדער ווערט געבעטען רחמנות צו האָבען און אָבצוגעבען אַגראָדאָוואַ 3 № בוידך 160.

וואָרנונג.

איך וואָרן נישט צו נעמען בלאַנקאָ וועקסלען פון מיין אויסגעבע אויסשטעלונג, ווייל זיי וועלען נישט געצאָהלט ווערען. צו ערפאַהרען ביים קירזשנער י. ראָזענבערג פּולנאָצנאַ 12, פראָנט 3 שטאָק.

ווער

ס'האָט אַ באַנקאַ-וועקסעל אויף 500.000 פּוילישע מאַרק, ג. צאָהלבאַר 1921/22 אויסשטעלער י. גערמאַן, גאָמבין, אַכעקנעגעבען אין זיין צייט ה' ל. בריגאַס פּלאַצק, זאָל זיך ווענדען אין משך פון 3 וואָכען צו ה' י. גערמאַן, גאָמבין. 4569

לעזט אויפמערקזאַם!

נאָך אַ פולשטענדיגער רעאָרגאַניזאַציע פון מיין ווערקשטעל, עמפּעהל איך די ג' קונדשאַפט פון איינענער אויסאַרבייטונג אין

א גרויסען אויסוואַהל

געבעטע שטיוועל

געדעקט מיט לעדער, גאַבעלין, מאַראָקאָ, זייד, ווי אויך גאַבעלין און זייד-

קאָזשעקעס, מאַטראַצען

פון פערשידענע סאָרטען, טישען און טישלער (וואָלע) נאָנדאַלקעס אַטאַמאַנס אַלעס לויט פּאַריזער מאָדעלען פון עכט טרוקען האָלץ. לאַנגטערמיניגע גאַראַנטיע. צוגענגליכע פּרייזען און בעסטע בעדינגונגען.

טעסאָר איהר קויפט, בעט איך אונבעדינגט צושרייבען מיך צו בעזוכען און זיך איבערצייגען. מיט אַכטונג

י. א. וואַיטשעכאָווסקי

10 נאָוואָמיעסקאַ 10

לעזט און אַבאָנירט דאָס „לאָדזער טאָגעבלאַט"

די לאָדזער יודישע

קהלה-פערוואַלטונג

מעלדעט אויף די עטאַט-פּליכטיגע, וועלכע וואוינען אויף די גאַסען: צעגעלניאַנאַ, טשערוואָנאַ, דאַבראָ, עמיליע, גלובאַ, נייער מאַרק, גובערנאַטאָרסקאַ, קאַראָלעווסקאַ, קאַראָלעווער שאָסיי, קעניגאַ, קרוטשאַ, נאַפּיורקאָווסקיעגאָ, נאָווע-זאַרזעווסקאַ, פּאַביאַניצקאַ, פּאַביאַניצער שאָסיי, פּיעטריקאָווער, פּרזשעגדזעלניאַנאַ, ראָקיצינסקאַ, ראָקיצינער שאָסיי, רוזשאַנאַ, רזשגאָווסקאַ, טעגאַטאָרסקאַ, שראָדוקאַ, סלאָוויאַנסקאַ, סובאָלאָווסקאַ, סאָסנאָוואָ, שאַראַ, טאַרגאָוואָ, טעלנאַ, וואַרשאָווסקאַ, וואָדנאַ, וואָדני רינעק, ווסאָקאַ, אַל. קאָשטשושקאָ, אַל. 1 מאַי, אַנדזשעיאַ, אַנגאַ, חאָנגבעליצקאָ, גדאַנסקאַ, יוליושאַ, קאַראָלאַ, קאַנטנאַ, קאָפּערניקאַ, לאַנקאָוואַ, לעלעוועלאַ, לאָמזשינסקאַ, לאָוויצקאַ, מאַניושקי נאַרוטאָוויטשאַ, נאַוראָט און נייע ציגעל-גאַס,—אַז כדי צו פערמיידען איבריגע קאָסטען, זאָלען זיי אַבצאָהלען די פערלעגענע עטאַט-חובות אין דער לאָדזער דיסקאָנטאָ-באַנק פּיעטריקאָווער 43, ביז צום 1-טען נאָוועמבער ה. י.

נאָכ'ן דאָזיגען טערמין וועט דער עטאַט צוזאַמען מיט קאָסטען און שטראָף פאַר אָפּשלעפּען, ווערען איינגעצויגען דורך אַ צוואַנגס-עקזעקוציע.

א קאַסאַ

אין גוטען צושטאַנד בי-ליג צו פערקויפען. צו ערפאַהרען פּיעטריקאָווער 95 ביי פאַקאַי.

א שטריקער-אַרבייטער

ווערט געזוכט שענקעוויטשאַ 9, וואוינונג 20.

דער גרעסטער „בעל-מופת“

אוז דער גרעסטער שווינדלער פוז אלע צייטען.

די שווינדלענדע געשיכטע מיט דעם יודישען „גראף“ קאליאסטרא.

פון י. א. בערלאוויטש.

III

די פאנאטיקער, וואס פלעגען מיט ווילדע שטימען זאגען נביאות אין די גאסען. די געהיימניספולע צערעמאניעס פון די מאסאנען — דאס הסט שוין אלעמען דערעסען... און דא האט זיך אויף אמער גליק, פונקט ווי פון הימעל אראפגעפאלען, פלוצלינג ענטפלעקט קאליאסטרא. ער האט שוין לאנג אלעמען אינטריגירט פון דערווייטענס, און איצט, בשעת מען האט איהם דערזעהן פון דער נאהענטען, האט ער אלעמען בעצויבערט און אריינגעבראכט אין אן אומגעהויערע התפעלות.

קיין פראנצויזיש האט קאליאסטרא ניט געקענט. ער האט גערעדט אויף א מאדנעם מיש-מאש פון צוקאליעטשעטע פראנצויזישע ווערטער, איטאליענישע אראבישע, העברעאישע. מען האט איהם קוים פערשטאנען. פונדעסטוועגען פלעגט מען פאלגען יעדעס ווארט זיינעס. די היסטערישע פערעהרער זיינע האבען בשום אופן נישט געקענט בעגרייפען אין וואס איז אייגענטליך בעשטאנען קאליאסטרא'ס אורה, דאס האט אבער נישט אויסגעמאכט. פערקעהרט. דאס האט נאך גרעסער געמאכט זייער בעגייסטערונג פאר'ן נעמען וביא.

ס'איז געווען קלאר פאר אלעמען, אז אין זיינע אלכעמישע פראקטישע מעשים איז קאליאסטרא מיט הונדערט קעפ העכער פון די אלע אלכעמיקער, וואס האבען זיך געמאטערט צו געפינען דעם סוד פון „פילאזאפישען שטיין“, וואס פערוואנדעלט אלץ אין גאלד, און דעם סוד פון דעם „לעבענס-עליקסיר“, וואס דארף יונג מאכען די גאנצע מענשהייט. ס'איז ביי דעם עולם קיין ספק נישט געווען, אז קאליאסטרא פערמאגט דעם שליסעל צו די וויכטיגסטע און טיפסטע וועלט-געהיימניסען און אז ער ברענגט מיט זיך די בעפרייאונג און די ערלייזונג פון דער גאנצער מענשהייט...

די מאהלצייטען מיט מתים.

קומענדיג אין פאריז, האט דער גייסטער-זעהער און בעל-מופת גראף קאליאסטרא זיך בעזעצט אין דעם פאלאץ פון זיין גרויסען פערעהרער, קארדינאל און פירשט ראהאן, אויף דער גאס וויעי דע טאמפל. דארטען האט ער גלייך איינגעארדענט זיין גרויסע און געהיימניספולע לאבאראטאריע. אין וועלכע ער האט געארבייט גאנצע טעג און נעכט. אהין פלעגט ער קיינעם נישט אריינלאזען. אלע טורעמס פון דעם גרויסען און זעהר הויכען שלאס וועהרען בעלויכטען מיט פיל-פארביגע פייערן, בעת וועלכע קאליאסטרא פלעגט צוגרייטען זיינע וואונדערליכע רפואות, און הונדערטער, טויזענדער מענשען פון אלע עקען שטאט פלעגען זיך דא צונויפזאמלען אויפ'ן וואונדער, שטעהן ווי בעצויבערטע שעה'ן לאנג און קוקען אויף די לאנגע רייהען בעלויכטענע פענסטער און אויף די פערשידענפארביגע פלאמען, וואס פלעגען פלאקערען הינטער זיי. אלעמענס הערצער פלעגען פול ווערען מיט אן אונגעהויערליכען כבוד צו קאליאסטרא'ן און מיט א געהיימער שרעק פאר זיין וואונדערבארער קראפט, און אלע זענען געווען איבערצייגט, אז הינטער די געהיימניספולע פענסטער קומען פאר די גרעסטע נסים.

אויך אין פאריז האט זיך קאליאסטרא אין אנפאנג געהאלטען אזוי שטאלץ און אונצוגענגליך אין בעצוג צו דער העכערער געזעלשאפט, ווי אין שטראסבורג. זעלטען ווען פלעגט ער בעגליקען און אנגעהמען אן איינלאדונג אויף א מאהלצייט. ער האט אפילו נישט געענטפערט אויף דער דרינגענדער ביטע פון קעניג'ס ברודער, פון דעם מעכטיגען פירשט ד'ארטוא איהם צו בעגליקען און צו בעזוכען. און אז קאליאסטרא פלעגט אמאל שוין יא בעוויליגען זיך צו בעטייליגען אין א געזעלשאפט, פלעגען אלע ארומיגע, אונטער דער ווירקונג פון זיינע רייד און זיינע דורכבוהרענדע אויגען, בעקומען דעם אונבעגרייפליכען געפיהל, אז צוזאמען מיט זיי זיצען ביים טיש די גייסטער פון פערשטארבענע גרויסע מענשען, ווי צום ביישפיל, דער גייסט פון דעקארט'ן, מאנטעסקיע, וואלטער, פון חנוך דעם פירסטן, און אנדערע. אפט פלעגט מען איבערלאזען פרייע שטולען פאר די גרויסע פערשטארבענע; מען פלעגט שטעלען כיבוד אויף די טעלער פאר די ליידיגע שטולען, און די געסט פלעגען ציטערן פון בעגייסטערונג, פיהלענדיג ארום זיך די גרויסע אונזעהבארע געסט. אויף דעם זעלבען אופן פלעגט מען אויך ממשפאנגען דעם גייסט פון דעם לעבעדיגען קאליאסטרא גופא ביי מאהלצייטען, צו וועלכע מען פלעגט איהם רופען און ער׳ פלעגט ניט קומען, טראץ זיין פערשפרעכען... דער בעל-הבית און די בעל-הבית'טע פלעגען פייערליך אנזאגען די געסט, אז מען האט היינט א וויכטיגען גאסט צום טיש; מען פלעגט שטעלען פאר'ן ליידיגען שטוהל די בעסטע עסענס, און די גאנצע געזעלשאפט פלעגט אין אנדאכט שווייגען, מיט בעגייסטערטע אויגען קוקען אויפ'ן ארט וואו עס דארף זיך געפינען דער גייסט פון קאליאסטרא'ן און מען פלעגט פיהרען א געשפרעך מחן ווערטער מיט'ן אומזיכטבארען גאסט.

מיר האבען שוין דערמאנט, אז קאליאסטרא האט ארויסגעוויזען א בעזונדערען אינטערעס צו די מאסאנען-לאזשעס, צו וועלכע ס'האט אנגעהערט די בעסטע פראנצויזישע געזעלשאפט, און ער האט זיך גענומען זיי גרינדליך צו רעפארמירען. דערביי איז ער געפאלען אויף אן׳המצאה, וואס האט איהם גלייך ערווארבען די סימפאטיעס פון דער העכערער פרויען-געזעלשאפט. ביז יענער צייט פלעגען די מאסאנען נישט צולאזען קיין פרויען אין זייערע געשלאסענע קרייזען קאליאסטרא, דאגעגען, האט געשאפען א ספעציעלע מאסאנישע פרויען-ליגע, אלע פרויען זענען געווארען אזוי בעגייסטערט פאר קאליאסטרא'ן, אז זיי פלעגען טראגען שטענדיג אויפ'ן הארצען זיין בילד אנשטאט א צלם, געמאלט אין גאלדענע מעדאליאנען, אין רינגען און ד. גל.

ווי אומעטום, אזוי אויך אין פאריז, האבען די מאס ן, ווי די הויכע אריסטאקראטיע, פערגעטערט דעם גראף אין פולען זין פוןווארט, נישט פערשטעהענדיג וואס ער וויל און וואס ער רעדט.

די כשוף-מאכער פון עגיפטען

קאליאסטרא פלעגט אפט ווייזען די וואונדער פון זיינע נביאות און וויסטועהערע פאר דער העכערער געזעלשאפט. דערצו האט ער געהאט א גאנץ סיסטעם און א סך „אינסטרומענטען“, ער פלעגט אויסשטעלען א טיש מיט קליינינקע עגיפטישע געצען-פיגורען, מיט אלערליי משוגע'דיגע סטאטועטקעס, וואס האבען בעדארפט כלומרשט צוציהען צו איהם אלע פערבארגענע קרעפטען, הויפטזעכליך אבער, די אלט-עגיפטישע גייסטער. אויפ'ן זעלבען טיש פלעגט שטעהן א גרויסע קריסטאלענע וואזע מיט דורכזיכטיגען בעלמען וואסער, כלומרשט פון טײך נילוס, און קאליאסטרא פלעגט מיט ווילדע אויסגעשרייען און בעוועגונגען זיך נעמען ארויסרופען די גרויסע גייסטער, זיי זאלען קומען איהם העלפען אויפדעקען די צוקונפט. דערביי פלעגט א יונג מערעל מוזען דינען אלס מעדיום, אלס פערמיטלערין צווישען איהם און די גרויסע גייסטער. זי, דאס מעדעל, פלעגט דארפען זיין שעהן און אונשולדיג. איהרע מחשבות האבען קיינמאל נישט געטארט זיין בעפלעקט פון א זינדיגען, ליידענשאפטליכען געדאנק, ווייל אנדערש וואלט זי נישט זוכה זיין, אז די גייסטער זאלען דורך איהר זיך ענטפלעקען...

נאך פיעל אונפערשטענדליכע און מורא'דיגע בעשווערונגען פלעגט דאס געלע גילוס-וואסער אין דער וואזע אנהויבען זידען און קאכען. דער גאנצער עולם פלעגט א טויט-בלייכער שטעהן און צושראקען קוקען אויפ'ן גרויסען „בעל-מופת“, און די יונגע אונשולדיגע זעיערין, געקליידעט אין זילבערנע בגדים מיט א גאלדענער זון אויפ'ן ברוסט, פלעגט דערזעהן אין קאכדיגען וואסער אלערליי געשטאלטען און מיט א מיסטערישער שטים אויסרופען פאר'ן עולם, וואס זי זעהט. אפט פלעגט זי דערבייפאלען אין חלשות, ווי אן עפילעפטיקער שלאגען זיך מיט'ן קאפ אן די דר׳ערד, ארויסגעגעבען ווילדע יללות דורך די צונויפגעפרעסטע ציין. אבער דער פייערדיגער בליק פון קאליאסטרא'ן פלעגט איהר מינטערן און צווינגען צו די רעדען און צו דערצעהלען, וואס זי האט געזעהן. מען פלעגט איהר דאן אין אנמאכט אוועקטראגען פון צימער, און אין א געהיימער שרעק פלעגען זיך די געסט שווייגענדיג פונאנדערגעהן, פול מיט בעגייסטערונג פאר'ן גרויסען וואונדערבארען קאליאסטרא.

וואלטען די אלטע לייט נישט געווען אזוי אנגעשראקען און צוטומעלט, וואלטען זיי גיכער געוועהן לכתחילה היפנאטיזירט דורך קאליאסטרא'ס פערזענליכקייט און וואלטען זיי נישט אזוי פול געווען מיט דער מענקעניש נאך נסים — דעמאלט וואלטען זיי אפשר שכל געהאט צו פערשטעהן, אז קיין גרויס וואונדער פלעגט דערביי נישט פארקומען און אז דאס טויט-בלאסע מיידעל האט בלויז געזעהן די געשטאלטען, וועגען וועלכע קאליאסטרא האט איהר בעפרעגט, און וועמענס נעמען ער האט איהר קונציג אונטערגעזאגט.

אט, למשל, ווי אזוי קאליאסטרא האט אויסגעפרובירט א פופצעהן-יעהריגע מיידעל פון אן אריסטאקראטישער פאמיליע, וואס האט איהם געדארפט דינען אלס פערמיטלערין צווישען איהם און די גייסטער. מיר גיבען דא איבער דאס, וואס זאס פרעליין אליין, די פארקיזע דע לא טור, האט שפעטער דערצעהלט פאר'ן געריכט, בעת מען האט איהר גענומען אויפ'ן פערהער אין דעם בעריהמטען פראצעס וועגען האלזבאנד, פון וועלכען עס וועט שפעטער דא ווערען דערצעהלט גענויער.

דער גרויסער כשוף-מאכער האט דאס פרייליין דע לא טור אריינגעפיהרט אין זיין לאבאראטאריע. ער האט אויף איהר לאנג געקוקט מיט זיינע דורכבוהרענדע אויגען, און דערנאך שטרענג געפרעגט:

— זאג דעם אמת, איידער דו בעטרעטסט דעם הייליגען ארט, צי האסט נאך דיין מיידעלשע אומשולד?

— יא, מיין הער—האט זי איהם מיט זיכערהאט געענטפערט.

— גוט, מיר וועלען עס באלד זעהן, פערמאך די אויגען, גיב זיך אפ צו גאט מיט דיין גאנצען הארצען, אויב דו ביזט ווירקליך ריין און אומשולדיג, וועסטו דערזעהן די געשטאלטען, וועלכע די וועסט אריינגעמען אין דיינע געדאנקען!...

ביי די ווערטער האט ער איהר אויפגעשטעלט הינטער א פאראוואן און האט אנגעהויבען מאכען מיט זיין לאנגען שווערד, וואס איז געווען בעשאטען מיט בריליאנטען און וואס האט געשיינט און געבליצט ביי יעדער בעוועגונג. ביי דער סצענע איז אויך געווען קארדינאל ראהאן, ביי וועמען אין פאלאץ דאס איז פארגעקומען.

טרינקט נישט קיין אומגעקאכטע מילך—

טיפוס הערשט אי שטאט

צענטראלער יודישער קאנסטרוקטיוו-פילאנטראפישער רעטונגס-קאמיטעט

אין לאדז, שענקעוויטשא 3/5.

No.		31/12 1926		28/5 1927		30/9 1927	
4	קאפיטאל-קאנטא			252496.55		252496.55	
5	רעזערוו-פאנד			11000.—		49147.40	
6	דזשאינט-קאמיטעט $ 21000 א 8.92			187320.—		187320.—	
36	קאסטען פון אנלייהען, ערהאלטען	29495.85		16273.35		12929.45	
61	נדבות	72991.97		10985.—		11201.30	
133	צינזען	131.54			144.—	107.67	
52	מיטגלידס-ביישטייערן	67640.15		21995.80		18788.15	
66	גראשען-הילף	1912.—		611.68		112.20	
2	סיבסידיען	298398.18					
85	אינטערשטיצונגען		20697.30		310.—		500.—
3	קאסע		11563.16		9486.07		4252.52
64	וועקסעל				1104.65		4049.71
10	דעפאזיטען-באנק		8513,39	893.67			9214.—
12	דיסקאנטא-באנק		291.—		291.-		291.—
14	אינסטאלאציע		2478.15		298.—		1.—
16	פאנד צו דער דיספ. פון ה' וואקס	1600.—			17.—		67.17
18	אדוואקאט ווייצמאן				270.—		285,70
20	אנלייהען		878528.—		472217.50		492428,—
80	קאנטראלע-קאסטען		2547.80		1368.60		1154.60
87	קאסטען פון וועקסעל-אינקאסא						1969.35
97	" פראטעסטען		148,88		104,73		12.50
115	" אין ביורא		2352,36		1118.96		1095.58
99	" געריכט		87.80				190.30
132	דירה-געלד						800.—
125	דרוקזאכען		4254.73		722.50		1285.90
68	אינקאסא		9229.85		8615.20		2658.22
128	אנאנסען		280,—		164.60		93.30
130	ליכט און בעהייצונג		570,90		294.60		78.—
100	פארטא		1792,66		1068.08		884.—
120	פענסיעס		17257,50		8678.—		10490.—
110	פערשידענע אויסגאבען		676.21		312.56		351.87
		461269.69	461269.69	501576.05	501576.05	532102.72	532102.72

	28/5—30/9 1927 הכנסה	הוצאה
	43138.87	21513.62
איבערשוס		21625.25
	43138.87	43138.87

רעזערוו-פאנד 30/9 49147.40
איבערשוס 21625.25
70772,65

אלע געוועזענע הלואות האבען א וועקסעל-בעשטאנד פאר —.492,428 זל. נעמליך פעליג געוועזענע, אונבעצאהלט געבליבענע:

אין פארטפעל	1758 שט.	א 24 דורכשנ.	42192 זל.
ביים אינקאסענט	904 "	" "	21696 "
אין געריכט	537 "	" "	12888 "
	3199 שט.		76776 זל.

פעליג ווערענדע

אין פארטפעל 19599 שט. א 21.20 דורכשניטליך 415652 זל.

צוזאמען 492428 זל.

אין 6 לעקציעס לערן איך אויס טאנצען!
די נייעסטע מאדערנע טענץ צו ביליגע פרייזן.
ב. ליבאוויטש (באלעט-מייסטער)
שענקעוויטשא 15 טראנט 1 שטאק.
נעמט אן טעגליך פון 11 פריה ביז 10 אוו.

Kupię Akcje Pruszków. Oferty można składać do administracji „L. Tageblat" sub „Kupię".

שוין ערשינען
יודיש פוילישער וועכענטליכער
קאלענדאר—השבוע
אויף 1928
שיינער פארמאט ספעציעל געאייגענט אויף טאגענאטיצען אין יעדען געשעפט, האנדעלס-אונטערנעמונג, ביורא און אנשטאלט, פיין, פרעכטיג און עלעגאנט ארויסגעגעבען, געדרוקט אויף פרימא חמט קאנצעלאריע-פאפיר מיט שיינע ליכטיגע אותיות און ציפערן אזוי אז דער דאזיגער קאלענדאר איז א דרינגענדע נויטווענדיגקייט פאר יעדען איינציגען, סוחרים ראבאט!
ביט בעשטעלונגען
A. M. Grubsztajn, Łódź, Wschodnia 54

כ'קויף פערשידענע אקציעס מיט יעדען קוואנטום. אפערטען קען מען אבגעבען אין אדמינ. אונטער „כ'קויף“.

א קוואליפיצירטער
זאקען-ארבייטער
וואס איז בעקאנט אין אלע זאקען-מרשינען זוכט א פאסטען אין א פאבריק. ווסכאדניא 24 וו. 21.

קוואליפיצירטע
נייהערינס
צו קראוואטען ווערען געזוכט.
צו ערפאהרען שקאלנא 7 וו. 7. 4591

כ'קויף 6% שטאטישע אבליגאציעס, צאהל גוטע פרייזן מיט יעדען קוואנטום. אפערטען קען מען אבגעבען אין אדמינ. פון די צייטונג אונטער Z.

א קוואליפיצירטע
שניידערין
וועלכע פערשטעהט גוט דאס פאך פון נייהען און צושניידען ווערט געזוכט. אפערטען אבצוגעבען אין דער אדמינ. פון „לאדז. טאג.“ אונטער „קוואליפיצירטע שניידערין“. 601

[illegible]

אכטונג
שפארזאמע ווירטינס!
דיוואנעם
די נייעסטע מוסטערן פון מעהל- און צוקער-זעק ווערען אויסגעארבייט נור ביי י. קאלטמאן, צעגעלניאנא № 9 — ארבייטס-לוין—3 זלאטיס.

די לאנגיעהריגע
טאמבוריר-ווערקשטעל
א. לעיבאוויטש קאמיענא — 2 —
נעהמט אן אלערליי טאמבוריר-ארבייטען ווי, זארטירען. שעהרען דאמען-קאנפעקציע א.א.וו. פיגקט. אויספיהרונג און רעעלע בעהאנדלונג.

פאדערט איבעראל
נאר פאטענטירטע
פעלד-בעטען
פערזעהען מיט דער פאבריקס-מארקע
Palma-Patent
פאר וועלכען מיר גאראנטירען.
אויך שטעטס אויף לאגער אין א גרויסען אויסוואהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אמעריקאנקעס, קינדער-וועגעלעך, הויכע קינדער-בענקלעך, שאטקאהע און נעבעטע מאטראצען.
ביליגסטע פרייזן! רעעלסטע בעהאנדלונג
לאדז, פולנאצנא 24, טעל. 81-85.

אבאנאמענטס-פרייז: פאר א חודש אין פוילען 5 זל., אין פראנקרייך און בעלגיען—20 פראנק, אמעריקע לענדער—1,25 דאלער. אנאנסען-פרייז: פאר א מ״מ „פעטיט“-צורת פאר'ן טעקסט 16 גר., פריוואט 24 גר., אין טעקסט 40 גר., פרייטאג 60 גר., נאכ'ן טעקסט 12 גר. פרייטאג, 8 [illegible] פאר אויסלענדישע אנאנסען 100% טייערער. אויסער דער שטאט—ביז 50% טייערער. פון די פרטים ווערן גיט ארויסגעגעבן קיין רעכנונג [illegible]

Redaktor wydawca E. Hamburski.

Tłocznia: E. i M. Hamburski w Łodzi, Piotrkowska [illegible]